

Hind 40 marka

ROMAAN

No 22

SISU:

K. Mikszáth'i: Wana kehm.

H. v. Meerheimb: Mina ütlen ei!

Pawel Perow: Printsess 42. korralt.

Roda Roda: Tänutunne.

P. Rosegger: Kuidas Jumal tänust ilma jäi.

Andres Silla: Noorele.

Fr. Voltaire: Elust wäsinud.

E. v. Kapherr: Tiiwustatud kala.

C. Wells: Mees, kes maakerast läbi kukkus.

**KIRJASTUS-OSAÜHISUS "A RENG",
TALLINN, 1924. III. AASTA KÄIK.**

Hindmõistatus

Nr. 22 (64).

Mu esimest sa leiad igal loomal,
Ta mõnel paks on, mõnel õhuke,
Ja mõnel paljas, mõnel sulgis,
Ehk jälle kaetud karwadel.

Mu teine silp sul ütleb looma,
Kes toidukambris, wiljasalwedes
Teeb tihti palju pahandust
Ja kassiga on waenluses.

Kõik kokku — wihkan päikest ma
Ja ruttan öösel toitu otsima.
Ma lendan kiirelt, ehk küll minu tiivad
On täitsa ilma sulgita.

Kes ma olen?

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16, kuni 15. detsembrini. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ nr. 1 — 1925 a.

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) Jakob Liiw'i — Lugulaulud; 2) Friedrich Nietzsche — Wastkristlane (Antichrist); 3) Jaan Lintrop'i — Igapäewane elu.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 19 (60)

on järgmine:

Saunas käis.	80 inimest	8 marga eest
4 tararlast		12 " "
16 wene last		80 " "

Kokku 100 inimest 100 marga eest.

Õigeld seletusi saateid:

Tallinnast: R. Allmann, A. Ailde, Ansmann, A. Boroschewa, Eleonore Emann, R. Esop, A. Franz, E. Hinsen-berg, J. Hacker, A. Hermel, Ella Jung, R. Jürgens, L. Kreegi, A. Kaarik, E.

Kurfeldt, M. Küsa, Woldemar Kirkmann, Joh. Kängert, Agnes Kütt, Marta Kull, W. Rakk, Erich Kruuse, B. Karlson, R. Lau, Wally Lüdig, A. Loginowa, A. Loorberg, Senta Lepman, W. Loo-mann, Erna Martin, Rudolph Masing,

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimise hinnad:		Toimetaja: P. Grünfeldt.		Kuulutuste hinnad:	
Aastas (24 nr.nr.) M. 750.—	Wäljaandja: R. o. ü. „Aureng“	1/1 lehekülge M. 3.500.—	1/4 lehekülge M. 900.—		
1/2 „ (12 nr.nr.) „ 400.—	Talluse aadress:	1/2 lehekülge „ 1.750.—	1/8 „ „ 450.—		
1/4 „ (6 nr.nr.) „ 225.—	Tallinn, Müürivahe tän. 16	1/3 „ „ 1.200.—	1/16 „ „ 225.—		
1 kuus (2 nr.nr.) „ 80.—	(üks B. Laenukanga majas).	Teksiks 50% kallim.			
Ärjnumber „ 40.—	Telefon 1253.				

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaan“ esitused.

Nr. 22

III aastakäik.

1924

Wana felm.

Ungari kirjaniku Kálmán Mikszáth'i romaan.

4

„Ei tea, isa.“

„Seda tegi mistiksti keegi, kes sinu luuletust tundis,“ arvas wana krahw Inokay.

„Seda ei teadnud keegi, peale wana Borly.“

„Koh, see seda kulda juba ei saanud; mõtle järele, kelle teise oma mõiks see olla.“

„Siis wähest minu kostikoha peremees, sest ma bellameerisin seda, kuna tema kõrwaltoas magas.“

„On ta ritas?“

„Heal järjel.“

„Siis ehk saatis tema selle kulla.“

„Ei,“ naeris Paul, „sest tema ei ojanud sõnagi Ungari keelt.“

„Hm.“

Varas sõndis waitides poja kõrwal. Imelikud mõtted käisid tal peast läbi; algade kehitamine ja mõned sõnakatted tunnistasid, et temas kaks mõtet mõtleksid.

„Kes teab. . . Kui ometi. . . Oi, oi, see oleks naljakas! Aga ei, ei. Mis võimatu on, on võimatu. Ah tühjo!“

„Ütleksid sa midagi, isa?“

„Ei, mitte midagi. Mõtlesin ainult waljusti. See wõis ainult Inokay'le juhtuda.“

Nad läksid „Kohelise puu“ wõõrastemajja lõunale.

Pärast lõunat mindi eratuppa mängima, kus Inokay kobe laua taha istus, üegi teisi sinna meelitades.

„Tahaksin teilt pisut walimiskulu tagasi wõtta.“

Ja estotsa ta mõttislt ja kaas mängijad kurtisid: „Sinu walijad on wist wäga jänused!“

„Bean nende teeneid weiniga pisut suurendama,“ naljatas Inokay.

Wastu õhtut pöörab õnn ja hommikul on ta kõik oma raha ja neljahobuse tõlla hobused kellegile herra von Radwanskyle kaotanud. Üsegi Inokay hoitab slowakkide poole.

See oli talle aga üks kama kõik. Inokay jäi rahulikuks, nagu mängiks ta nukkudega. Rahulikult tõusis ta, sirutas ja ulatas siis mõtjale kätte.

„Nüüd, palun, wõta ka minu paraaditõlb; mulle pole seda enam waja.“

„Mis? Kuidas? Wõid seda ju teiste hobuste jaoks tarwitada.“

Inokay naeratas libedasti.

„Teist hobuseid mul enam et ole.“

„Siis wõta nad nüüd weel kaasa. Ega's ma sind fitt ometi ei lasse laenatud trooskas ära sõita. Wõid nad mulle sügisel wõti talwel, kui teised hobused ostad, tagasi anda!“

„Et narr oleksin ja oma kaertega sõõbatfin sinu hobuseid,“ lükkas Inokay teise ettepaneku kawaleeri kombel tagasi.

Kuid kobusõidu pakumise wõttis ta wastu ja lubas hobused temale kobe tagasi saata.

See oli tore sõit sel ilusal juunipäeval, ja wana parun oli täis wõllanalka. Kogu tee eias ta pojaga elawalt juttu ja rääkis kõiksugu anekdote. Aga jõudes oma ümbrusse ja nähes lippe majadel Snokay nimega, läks ta kurwaks. Noore Snokay süda oli rõõmus, wana südant aga koormasid walusad etteheited.

Talumehed teretasid, isegi lapsed jooksid neile wastu. Ligidal septikojas põrutas sepp wafaraga ühe hobuse labjale ja laulis:

„Snokay on waltitud,
Beszerenji läbi kullunud!“

„Sind armastatakse,“ ütles poeg särasilmil. Kuid see tegi wana päris nukraks. Ta ei rääkinud enam sõnagi, waid lastis pea norgu.

„Mis kasu on mul sellest?“ wastas ta.

Ta oli arwatawasti mõelnud oma kadunud elu peale, mil ta aastate kaupa tjeenelele hauda kaewas. Ja kui ungarlasel enam ei olnud isamaad, milleks ta siis weel elas? Ja ometi oleks ta pidanud elama usus, et isamaa on surematu. Nüüd kutsuti wägew Snokay ette — ehitama ja ohwerdama. Aga mis leiti? Tegewuseta kirjaja, pillaja, kelle warandus warsti kõik ära müüdi. Kas pidi ta enda weel lastma walida? Kas polnud see häbematus? Et ta rahwale meeldis, see tegi temale walu. Oleks ta oma siinamaalsele teele jäänud, ta ei oleks midagi küsinud, nüüd aga waldas teda jügam meeleihedus.

Kodule läheneedes, hakkas teda ka õõsine kaardimäng wihasstama. Ta jäi ikka tufasemaks. Ja kui wiimaks teeläänaku tagast mõisa plekkatuis silma paistis ka selle kõrwalt waltitsejama ja laastutatus nähtawale tuli, asus ta südamesse hirm, mis küll wana Worly ütles, kui järgmisel hommikul neli hobust uuele omanikule peab kätte saatma. Hobuseid on waja nagu igapäewast leiba, ja ta pidi üttema: „Mängistu nad ära; nad ei kuulu enam mulle!“

Wahesti küsis ka proua nende järele ja nuttis salajas, kui keegi ei näinud, aga see kõik ei olnud nii hirmus, kui wana kelmil Worly pillaw küsimus: „Millega me nüüd maakonnas weel uhkustame?“

Risti ja rästi keerlesid ta peas need libedad mõtted, tahtsid peaaegu ta pealuud purustada ja töid higit ta otsaesisele. Ah mis! Mis murdub, murdugu! Eluford oli nii kui nii mokas. Siikawat wara ootas ka juba oksjon, ainult et wana kelm seda ikka weel ostas edasi lülasta — tundemärk, et ta weel kõik ei olnud saanud warastada. Hobuste pärast wihasstas ta wistiski ainult nii palju, kui palju ta müügi juures teenimise asemel kaotas. Mis puntus üldse temas? Mis aruannet talle waja oli!

„Oi, kui kartlik ma olen,“ naeris parun waljusti. „Kardan ise oma waltitsejat!“

Paul waatas talle timestades otja.

„Mis sa naerad, isa?“

„Mõtlesin millegi naljaka peale.“

Nagu arg inimene, kes õõsel wlistama hakkab, et enesesse usku loetada, et ta wapper on, nii erutas ta ennast Worly wastu. See wana koer oli kõiges süüdlane; ta tegi ta oma wargustega ja pettustega õnnetuks!

„Me wõistleme üks teisega. Mina külwastu raha wälja, et temale midagi ei jääks, Tema ruttas wargusega, et ennem lõpeks. Aga lõpude lõputks oli see ometi minu warandus, mida ma pillasin.“

See oli talle peaaegu lohutuseks, et kord kõik lõpeb — siis sai ta wähemalt Worlyst lahti Worlyst? Oli see siis wõimalik, et kord Worly enam ei olnud? Tema ei osanud ennast mõelda oluforda ilma Worlyta. Ja lõputks ei olnud kasugi niisuguseid asju mõelda. Worly oli ju weel elus, ja homme pidi ta hobused Radwanskyle saatma ja Worly kõristab teda, ja nende pilkude kõrwal oli pankrott tühi asi, mis teda ei hirmutanudki. Aga neid silmi, neid ta kartis: tal oli tunne, nagu oleksid neis ta eswanemate filmad tema peale waadanud — etteheitwalt — etteheitwalt! Kui hirmus — hirmus!

„Nõõ!“

„Wana wäraw kae kiwilõwi wahel krlufus hingedel. „Oh! Kaduge, mõtted, kes mind piinate — kaduge!“

Tõid wuras õne.

Baruness Maria ja ta ema seisid juba õhetamail palgil trepil. Lambakoer Spoh tahtis tõlba hüpata, teenijad ruttawad majast ja õuest ja aiast noort herrat waalama — kas ta on tugewamaks, mehitemaks, kenamaks kaswanud?

Siis järgnewad kaelustused.

„Kuidas käsi käib? Kui kõhnaks ja oled jäänud.“

Oli teil soe? Wististi on sul kõht tühi, kulake? kui tolmune ja oled? Siin on hari. Aga enne tule lõõma!“

Ja ikka jälle waatasid. Nii sünnib see siin kui igal pool, sest suurtsugu herrased on ka ainult inimesed.

Sees alles tulid tuhat teist küsimust esile. Kuidas elu olnud, kuidas kost, kuidas eljam läinud?“

„Aga mis uudist on siis siin?“

„Ei midagi. Sulhomis juhtub härwa midagi.“

„Kus on Worly, et ta ennast ei näita?“

„Worly? Tema on haige.“

„Ega ometi woodis?“ küsis parun ruttu.
„Jah, woodis. Isegi arst käib ta juures.“
„Nii,“ ütles parun fergendatult. „Mis on talle juhtunud?“

„Ei tea midagi kindlat. Juhan oli seal juures, kui ta maha kukus.“

Juhan tõi parajasti kohwi ja parun küsis:
„Mis walitsejal wiga on?“

„Wiisime walitsejale weini. Ku! üle Berfenghi oja sõitmine, kulkumine wette. Walitseja jäi wanfri alla, nii et wanter küljeli kukus.“

„Ehast jutustas teener, et see wigastus temale wähem kahju teinud kui märjakszaamine. Ta läinud kohe märjalt wanfrisse ja pärast feldbrisse, selle asemel, et ruttu koju minna, woodisse heita, higistada ja kutowad riided selga panna. Kelder olla ju oma niiskusega niisugusel puhul kõige hädaohlikum koht.“

„Mis oli tal siis feldbrisse asja?“

Teener kohmetas ja ütles sõnu.

„Ea salgad mulle midagi!“

„Ei julge ütelda.“

„Mis sa kardad? Mina sind ju ei sõõ!“

„Waat, mis me tahtsime walijatele wiia, katkes kulkumise tagajärjel ja wein jooksis oja.“

„Nii siis jõi selle oja,“ ütles parun suurtsugu rahuga.

„Walitseja läks feldbrisse uut waati tooma. Ütlestin temale kohe: „See on kardetaw, herra. Teie saate kopsupõletiku!“ Ja mul oli õigus.“

„Sai ta kopsupõletiku?“

„Paruniproua, kes parajasti õunu kooris, panti noa käest.“

„Jah, Gottfried, wanaga on paha lugu. Alles weel hiljuti oli arst siin. Usun, et ta sureb.“

„Ütles arst seda?“

„Mitte juft, aga haige enese seisukord tõi mulle need mõtted.“

„Wõib minna,“ ütles parun teenrile. Siis pööras ta oma proua poole: „On ta mines-tuses?“

„Ei, ta on täiel mõistusel, korraldab ja kirjutab woodis.“

„Ega ta siis weel ei sure. Minu pärast mõiksiki ta surra, saaksin taft vähemalt lahti.“

„Gottfried, Gottfrjed, kuidas wõid sa olla nii kõwa südamega ja jumalawallatu!“

„Tema oli kelm ja bukutas meie.“

„Mõõndan seda ka, sest mina isegi arwan teda pahaks, kardetawaks inimeseks, aga surm lepitab.“

„Seda pole weel karta. Üllen koguni, tal polegi kopsupõletiku, ja kui tal see on, egas ta weel ei sure. Sest niipalju kui mina teda

tunnen, hingab ta seni, kui minu kops weel töötab, mitte aga tema kops.“

„Mine, niisugused nalsad ei kõlba.“

„Millest sa siis arwad, et ta sureb, kui arst seda ei ütle.“

„Sellest, et ta seda ise tunneb, sest ta telegrafeeris oma lastelastele.“

„Ka leitnandile?“

„Jah.“

Paruni preili, kes moodsilehte firmis, kohmetas ja wõttis lehe näo ette, et keegi ta punastamist ei näeks.

„Kui me ometi oleksime Jstwan (Stepani) kaaja toonud,“ ütles parun Paul kohludes.

„Kas ta teie feltsis ei tulnud?“ küsis ema.

„Tema läks supplitandi-reisile.“

„Mis see on?“

„Protestandikiriku õpilased teewad selle. Nad on waesed, ja sellepärast lähewad nad kooliwaheajal ühest kihelkonnast teisi, et oma koolidele õpetajatelt pisut raha korjata. See on lustilik elu paljude lõbusate juhustega ja rikas kogemustest. Kogutud rahast saawad ka õpilased mõne protsendi. Nad on nagu sipelgad, kas juwel koguwad, et neil oleks talwel wõtta.“

„Waesed lapsed,“ õhtas paruniproua.

„Miks sa neid kahetsed? Mina tje soowisin niisugune õpilane olla.“

Paruniproua huuled hakkasid kardetawalt tuitama, mis tema juures lähewat nuttu ennustas, ja tõesti purtskõksidki tal pisarad silmist. Ta wõttis poja kaela ümber kinni, pigistas ta oma rinnale, silitas ta walljat pead ja ütles:

„Laps, laps, ära seda soowi, see mõiks fergesti tõeks saada.“

Poisik sõstas temale kõrwa:

„Kas lubad mind Borly juure minna?“

„Jah, poeg, see on hea, kui teda lähed waatama. Näen, et sul on hea süda.“

Parun ei sallinud naisepisaraid ja läks sellepärast oma piibuga werandale, kus ta tugitoolile istus ja pilwedele wahtis. Kummaline, rõhuv tunne waldas teda. Mõistatuslik, kohutaw rahu walitses loobuses. Walitsejamaja tagant kajas haigete koerte hulumine. Wõib olla teadsid nad, et nende hoolekandja suremas oli. See ei läinud Inofahl meelest. Oles ometi weider, kui Bor'y enam ei elaks. Ta katsus millegi muu peale mõelda. Dieti ei olnudki ast nii kummaline. Seitsemekümneaastane mees kuulub surmale. Pealegi poodakse üles palju ausamaid mehti, ilma et neid kahetsetaks. „Jah, tallatud usfitesest on enam kahju!“ Kuid mõtted ei lastnud endid peatada, isegi pilwed omasid puusfärgi tuju.

„Juhan,“ hüüdis ta õues käiwale teenrile, „tule siia!“

„Paruni-herra käsiwad?“

„Mine tebrisse. Seal on teidri pahemas nurgas mitu pudelit Tokaierit; wõta üks neist siilu alla ja wli walitsejale, aga ära sellest prouale midagi ütle.“

„Mõistan.“

Walitsejale oli jõduandwat nektari täiesti waja, sest ta elu rippus niidi otsas. Ta oli lolluse teinud, et weini pärast kufkumist itkagi weel Dozoni wiis, sest ta oli juba ennegi haige. Kui ta wantrisi kufkus, oli ta waremalt murdunud ja ig uuesti wiga saanud ja hakkas waltutama. Sellepärast jät ta waltjate seltsi ja pidas neile waimustatud kõnesid. Uga õhtul ilmus palawik ja ta pidi koju wiidama.

Suljomi arst tunnistas haiguse kopsupõletiks, ja siis algas jooksmine jää ja kaanide ja rohtude järele. Hommiku eel langes palawik 38 kraadi peale ja mees jäi piisut magama, wahetewahel unes sonides. Proua Berkal, kes talle külmil mähitusi tegi, ütles, Dorly rääkivat wahetpidamata noore paruniga, et ta saadud 100 kulbraha wanale ei annaks, waid nendega reisile läheks.

Päewal läks haigus raskemaks ja ta palus oma lapselapsi kutsuda.

„Kas soowite weel midagi?“ küsis proua Berkal.

„Mis pean ma weel soowima?“ wastas wanamees.

„Kas mitte õpetajat?“

„Ei, aga kas teate midagi, proua Berkal, andke mulle weel kord minu piip.“

Arst leidis ta suitsetamas ja lõi käsi kofku, aga Dorly seletas talle, et ka üks ta esivanem surres olla suitsetanud, ja seftsaadik olla see Dorlyde isearaldus.

Rogu päew oli ta mõistus selge: ta nõudis paberit, kirjutas lapselastele telegrammid ja lõpetas kõiksugu arwed. Ohupoolikul jäi ta rahutuks ja küsis iga kobjina puhul:

„Wahest tuleb noor parun — waadake aga järele, proua Berkal.“

Ta ootas teda karsitult ja kurtis, et ta weel ei tule. Ega teda ometi ei tabanud mõni õnnetus! Wahetpidamata kõneles ta temast ja tegi nli ütelda ise reift kaasa. „Bakonyonis nad sõõwad . . . Müüd ei wõi nad enam kangel olla.“

Proua Berkal, waga hing, arwas ometi paremaks õpetajat kutsuda. See pidi eslotsa ainult teda waatama tulema.

Õpetaja tegi seda.

„Noh, walitseja-herra, mis lood siis need on? Mis mu filmad näewad?“

„Minu laul on lauldud.“

„Ei, nii kangel ast weel ei ole.“

„Paratussum,“ wastas haige rahulifult.

„Kul walmis olete, jeda parem, siis puhastame su kobe pattudest. Kas Te ei tahä Jumala armu?“

„Mul pattu ei ole.“

„Keegi pole patutu.“

„Uga mina olen.“

Ei aibanud palwe, ega proua Berkali ahas-tamine.

„Tahan magada,“ ütles Dorly ja pööras suu kui pagan seina poole.

Siis ihtasta ta paruni preilit Mariat näha.

Proua Berkal läks sellele järele.

Preili Maria tuli.

Dorly katsus enmast tema tulekul istutife ajada.

„Oh preili, ma tänan Teid, et Te ei kartnud minu juure tulla.“

„Miks pidin ma kartma?“ ütles Maria.

„Siin toon ma teise ühe roofi.“

Wanamees naeratas, kui preili roofi talle woodisfe pani.

„Kui ilus,“ ütles ta roofi wõttes, aga see kufkus ta wärisewate sõrmede wahelt maha.

„Proua Berkal, proua Berkal!“

„Siin ma olen, herra!“

„Selle roofi wõtan ma hauda kaasa; ta peab surmas mu riinall seisma. Saite aru?“

Proua Berkal hakkas nutma; ka paruni-preili filmad tähtsüd piisaratest, sest nutt on külgehakkaw.

„Urge nutte, preili,“ ütles haige; „see teeb mulle küll rõõmu, aga wäärt ma seda ei ole. Teie aga, proua Berkal, minge wälja!“

Proua Berkal lahkus.

Tulge lähemale, preili, sest see kärnkonn kuulab wististi wõtmeangu juures. Olen, usun ka, midagi üles kirjutamata unustanud, mida teile nüüd sõnadega teatan, sest sulge ei jõua ma enam pidada. Uga pange hoolega tähele, mis ütlen, urge weel lähemale!“

„Olen juba küllalt ligidal, onufene!“

See sõna meeldis raugale filmanähtawalt. Hele kiir walgatas ta filmist, siis pigistas ta nad kinni.

„Bestis Kolmedhwri tänawal on mul frunt,“ sofstas Dorly, „selle peal seisab lahtine kuur, kümme sammu piif ja kuus lai. Just selle kuurt keskpaita on maha maetud huwitaw, wäike pesa. Selles pesas peitub midagi, mis Teile on määratud pulmakingiks . . . Onu Dorly annab selle Teile roofi eest . . . Urge jeda unustage, paruness.“

„Ei, ei,“ lubas prelli ruttu, et kiiresti lahti saada. „Jumalaga“ onukene. Küll Te juba terweks saate.“

Nagu tuul kadus ta ulfest ja sai wäljas arstiga kofku.

„Noh, kuidas on haigega asi?“ küsis arst tafakesti.

„Ujun, ta sonib. Näakis mulle ühest krun-dist Pestis ja kuurist selle peal . . . Temast on weel raske aru saada.“

„Kas annate talle pisut Tokaierit?“ küsis arst proua Berkalilt.

„Ei, palun wäga.“

„Miks mitte.“

„Sest et meil weini ei ole.“

„Miks Te seda ei ütelnud? Oleksin Teile weini toonud,“ seletas preill.

„Jumal õnnistagu Teid, paruness,“ tänas proua Berkal.

Maria aga lippas koju, kus noore paruni kojutulekuks üks pudel Tokaierit weini walmis seisis. Õnneks ei wi binud keegi söögitoas. Nüüd ruttu klaas oisida. Aga klaaskapi awamise asemel awas ta segaduses ühe hõbedaga ilugatud kasti, millel wõti ees seisis, ja nägi selles imelikul kombel tagasitunud fuldpookale.

Ta wõttis neist wähe na ja täitis selle pudelilt. Siis läks ta läbi puieestiku jälle walitsejajamaja poole tagasi minema. Teel pööras ta tee kõrwal seiswale kingule, kus wäike punaseks wärwitud wäljamaatemajake seisis. Ringi waadates nägi ta maanteel walgehobuse tõlda ja hiiudis rõõmuga:

„Paul tuleb, Paul tuleb!“

Siis lippas ta kiiresti majasse, andis weini proua Berkalile kätte ja ütles:

„Sähte, wiige onukesele. Pokaali toon ma pärast ise tagasi. Paul tuleb juba.“

„Noh, Jumalale tänu, herra ootab teda igatsusega!“

Maria ruttas koju tagasi, et Pauli tulekul seal olla, sest kõige suurem rõõm on nagu piim, mil ainult piisike koorekirm peal on.

Proua Berkal aga wiis weini haigele ja palkus seda talle arsti juuresolekul.

„Kas jooksite pisut weini, herra?“

Rauf raputas pead.

„Jätke mu rahule, proua Berkal.“

„Te peate jooma,“ käskis arst

„Minult wäike lonks, herra. Ah kui hea, kui kofutaw see on!“

Eit lastutas teelt, nagu seda lastele tehtakse.

„Ingel paruness tõi selle. See on kui manna, ja sest saab isegi surija terweks. Ja siis weel tore pokaal. Auningaski ei joo paremast ja ilusamast!“

Rauf tõstis filmad peebrile ja waatas ning waatas oma klaasistunud filmadega. Ta tõstis pea, wehkis wabisevate kätega õhus, kuni ta selle ära tundis. Siis wajus ta woodikse minestanult, ise weel hiiudes: „Kuldpokaal — kuldpokaal!“

Nüüd ei tulnud talle meelemärkus enam tagasi, ja kui parun Paul pärast lõunat tema juure tuli, ei tunnud rauf teda enam ära.

„Oh Jumal, Jumal,“ õhkas noormees ja kuitatas filmi. „Loodetawasti toibub ta weel. Eks ole, proua Berkal! Kutsuge mu siis siia!“

„Muidugi, noor herra, muidugi!“

Õhtu eel läks wana parun walitseja juure, aga ka teda haige ei tunnud. Haige juures olid ka arst ja õpetaja, aga ka neist haige enam ei küsinud. Tema usus juba teadmusetuse wees ja oli juba peaaegu teisele kaldale jõudmas. Ta hingas raskesti, filmad wajusid tal kinni ja ta nägu muutus.

„Partan, et põletik kopsu pahemale poole üle läheb,“ ütles arst.

„Kas saab teda weel päästa?“ küsis parun ja ootas arstilt aralt wastust.

See kehitas õlgu.

„See on juba Juma'a tahe,“ wastas arst Sakja keeles.

„Mis ta ütleb?“ küsis proua Berkal õpetajalt taja.

„Et tema haigus raske on,“ wastas õpetaja rahulikult.

„Päästke ta, herra doktor, kui see võimalik on,“ ütles parun. „Annan Teile selle eest kaks paremat lehma.“

Doktor naeratas kahtlewalt. Ta tead. s. et tema proua nende lehmade piimast wõid ei saanud. Eesti sellepärast, et nad olid juba oksjoniks üles kirjutatud, ja teiseks, et wana kelmi wõimatu oli päästa.

„Õffel tuleb kriis,“ wastas ta arusaamatu nõoilmaga.

Jõudis õõ ja sarnanes teistele õbedele.

Kui pärast lühikest koitu päike oma priske, sügawate kiirtega kõike walgustas, leidisid losselanikud kõik sama korras olewat kui eile ja enne, wälja arwatud proua Berkal, kes muidu sel ajal, kohwi keetis, nii et selle lõhn kogu puies-tiku täitis ja üles tõusis neitsilikku hommikõhku. Nüüd istus ta nuttes walitsejajamaja läwel ja walas oma sügawa meeleübeduse, kui keegi en-nast näitas, wälja sõnadega:

„Oh Jumal, Jumal, kellele ma nüüd weel pesen?“

„Ega's walitseja ometi weel pole surnud?“ küsis karjaramitseja.

See mees ei tulnud siia muidu. Tema tahtis pisut tubakat wõtta, mida walitseja wälkjes atas

kaswatas. Tubat oli küll weel noor, aga ikka ometi parem kui kartulipealsed. Ja nüüd oli see wana madu juba jalul.

Proua Berkal noogutas ainult pead.

„Mällal ta siis suri?“ küsis karjarawitseja ükskõikjelt.

„Tunni aja eest,“ nuuksus eit.

„Smelik,“ tähendas mees mõttes, „et ka nii sugune wägew herra peab lahkuma; waewalt usutaw. Mis peab siis weel meie sugune ütlemä, kui see temale juhtub!“

Karjarawitseja ruttas lähku seda lossis teatama, ja teener teatas seda einelaua parunile.

Õhtupoolikul sõitis üks kerge wedrumanker walitsejama ja õue ja üks noor sirge hufariohwitser kargas sellelt maha. Mia taga wahiwad inimesed hüüdsid imestades: „Oh kui ilus! Maalergi ei oska ilusamat maalida!“

Proua Berkal aga hüüdis kofast:

„Büha Jumal — Laszlo!“

„Mina jah,“ ütles ohwitser ruttu. „Kuidas on lugu wanaisaga?“

Proua Berkal ei wastanud, waid hakkas nutma ja tähendas käega, et kõik otsas on.

„Ta on siis surnud?“

„Täna hommikul suri ta!“

Noor ohwitser läks tuppä, kus surnu laud-
fil oli.

„Ta on wähe muutunud,“ ütles ta furwalt, kui jälle wälja tuli. „Mis tal wigä oli?“

„Kopsupõletik!“ fokeles proua Berkal nuuk-
subes.

„Kas Istwan on kodu?“

„Weel mitte — telegrafeerisime temale!“

„Kelle hoolets jättis ta oma matmise?“

„Temal pole kedagi maailmas!“ kurtis
Berkal.

„Ja lossiherra?“

„See ei armastanud teda.“

Seda teadis Laszlo isegi, sest ta oli lapsena tihti kuulnud, et wana Borly heameelega wõõrast warandust armastawat ja lossiherra narr olla, et teda weel ametis pidawat.

„Kui tema wanaisast ei hoolt, siis kannan mina ta seisukohase matmise eest hoolt,“ ütles ta libedasti.

Siis läks ta õpetaja juure, teda järqmisel päewal matmisele kutsuma, ja siis kõstri juure, kes parajasti surmalaulu oli komponeerimas. Ta näitas laulu ohwitserile ja see luges mõned sõnad. „Ilus,“ ütles ta, „aga parunesi ei oleks waja olnud nimetada.“

„Tema oli nii meelitaw,“ sest preili tõi surijale rooft, mis surnu soowil ta rinnale pandi.“

Ohwitser punastas.

„Sellegipärast on parem, kui Te seda ei nimeta. Preili saaks wähest pahandada. Wana parun on kummaline herra.“

„Tema asjast suurt ei küsi, selle peale olge kindel.“

„Tõsi küll. Tema ei ole täna ka weel seal käinud.“

„Ta on ära reissinud.“

„Ära? Siis ei tule ta homme ka matusele?“

„Ei. Ta sõitis linna, kus mingisugune nõupidamine on.“

Õpetaja ja kõster olid Laszlo südamlikult wastu wõtnud Oli märgata, et eemalolek lugupidamist tema wastu kodus oli kütnud.

Koju jõudes käskis ohwitser kutsaril, kes ta siia toonud, hotuse ette rakendada ja lähemasse linna sõita. Siis küsis ta proua Berkalilt, kas tal midagi süüa on, sest ta kõht olla tühi.

Proua Berkal hakkas jälle nutma.

„Kõik on kinni pitseeritud, isegi minu kast. Wõiksin Teile ainult muna teeta.“

„Siis tehke seda.“

„Aga jätke nutmine, prouafene,“ ütles kõster. „Herra leitnant ei soowi Teile keedetud muna kõrwale pisaraid juua, mis ainult surnule kuuluwad.“

„Kui ma ainult teaksin, kas ta minu kui oma uštawa koera peale oma testamendis ka on mõelnud. See tuli kõik nii ruttu. Oh Jumal, kes oleks selle peale mõelnud!“

Sõök oli warsti walmitis, ja Laszlo sõitis linna, kus ta kõik tarwilikud asjad õtendas, ja et mõni asi alles järqmisel päewal walmitis sai, siis otsustas ta seal oodata. Ta asus „Kuldambasse“ elama, kuhu teda magusad mälestused tõmbasid. Toast ulatas ta waade kloostriaeda, kus isa Tumbus weel nüüdki hul-
kus oma ees-iga, selle kõrwa ta lord kirjakas-
tiks oli tarwitanud.

Kell oli juba ligi kümme, kui talle sõök meele tuli — nii wäga olid ta mõtted tege-
wuses surmajuhumise ja kõtgega, mis sel-
lega ühenduses seisis. Ka Maria peale mõles ta ja selle peale, kas ta teda matusel saab näha. Sellepärast läks ta alumisele korrale ja wõttis istet saalis, kus wõõrad hariitult sõid.

Ühe lüua juures istusid mõned kroonu-
ametnikud „Galgawõlgy Päewalehe“ toimetaja
seltis, siis weel üks ohwitser ühe daamiga. Laszlo teretas ohwitseri ja wõttis ühe tühja lüua ääres istet. Mõõgatärin ajas kõiki filmi üles tõstma, nagu see wätelinnas moes on, ja uut tulijat vaatama.

„Di, kui ilus pois!“

„Ja kui noor!“

„Ja ise juba ülemleitnant. Mõtistiti mõni kõrge herra, mõth olla erthertfog.“

Pogu seltskond istus kui sütel, eriti toimetaja; ainult ohwitser ei ilmutanud erilist huvi. Ta arwas imestamist oma auga mittekokkufüüwaks, kuigi ta ainult jalawäeohwitser oli. Daam aga ei armaanud ennast kohustatud olemat nii kõrk olla, waid filmitsees teda oma lehwiku alt wahetpidamata.

Kuni felner tellitud shuitseti tõi, si mitsees Laszlo oma ümbrust, ja kui ta jalawäeohwitseri lähemalt waatles, tuli talle ääfi meelde, et see mõiks olla Litmaneck, kellega Krahwinna Katharina Starwitz kirju wahetas. Ka daam paistis talle tuttaw, jeda pidi ta kusagil näinud olema, ei teadnud aga, kus.

Kõrwalsaalist, kuhu aga filmad ei ulatanud nägema, kajas mustlastemuusika, ja kui see wait jäi, kuulibus kõneõmin, wahetewahel ka mõni sõna, millest oletada mõis, et seal keegi kõnet pidas.

Kui felner sõõgld tõi, küüsis Laszlo:

„Kas kõrwalsaalis on puimad?“

„Ei. Seal kostitab maafonnaaadid oma walijaid.“

„Kuulub ta siia?“

„Ei, meie saadid ta ei ole, tema on komiteedist. Herrad saatsid ta küladeest siia.“

„Kas seal jeda ohwitseri tunnete?“

„Tunnen. See on ülemleitnant Litmaneck.“

„Ja daam?“

„On ta proua.“

„Kas teate, kes ta enne oli?“

Laszlo oli uudishimulik, kas Litmaneck Kathe Starwitzi wõtnud, kuigi see wähe usutaw oli, sest see daam ei näinud tulewalgel mitte nii wälja, nagu oleks ta praegu pensiooniist tulnud.

„Mina ta nime ei tunne, aga ta peab olema rikas. Peakegi küüsis tema ka, kas mina Teie nime ei teaks.“

„Minu nime?“

„Jah, palun wäga.“

Tõusma huwiga pööras Laszlo oma tähelepanu ilusale prouakesele, kelle koketseid pilgud lapselikult ülemleitnanti kõhtasid. Ja leitnant mõitles järele, kust ta teda tundis. Ta mõitles ja mõitles, kord filmi maha küüses, kord daami filmitseedes.

Kui ta filmad jälle üles tõstis, nägi ta, et kõrwalsaalist üks tugew mees kui metsihärg siisse tormas, Litmaneci laua ette seisma jäi ja sellele mõne sõna ütles, mispeale see wastust andmata üles tõusis ja mehele ühe afna alla järgnes. Üksijäänud prouakene hakkas Laszlot näüd awalikult edwistades filmitsema,

kõigis keeltes mõistetawail sõnul: „Sa meelbid mulle — kõi muu on sinu asi!“

Worly lõi filmad maha ja filmitsees teda ainult wargelt; sellest tundis prouakene ta ära ja naeratas iseäralikult, ja sellest tundis ülemleitnant jälle tema ära.

„Uhaa, näe, see on see Bazi prouakene, kelle seltsis ma Budapeesti sõjateenistusse minnes postmanfris reisisin!“

Ta pööras filmad temalt Litmaneckile, aga see astus praegu oma proua juure tagasi, kuna tugew wööras tema juure astus ja kummardades ütles:

„Brivinski!“

„Worly,“ wastas leitnant rahulikult.

„Reiserlik rittmeister, kes teenistuses enam ei seisa, ja mõisaomanik,“ jatkas hiiglane.

„Röömustan,“ pomises Worly. „Kas soowite midagi, herra rittmeister?“

„Palun wälkkest rüütliteenistust — mind en haawatud.“

Ta wahitis oma weristunud filmadega saalis ringi ja purtskas siis ägedasti:

„Mind, Brivinski! Ühe endise Seedu kuhneri järestulijat!“

Uuesti waatas ta sõhjate peadest üle, nagu imestaks ta, et taemas kokku ei lange, petrooleomilamaid weel põlesid ja inimesed rahulikult edasi sõid.

„See nõnab werd,“ jatkas ta hambaid kiristades. „Mul ei jää muud nõu, kui lahelt esimeselt seltsimehelt abi paluda, et nad minu nimel haawaja wälja kutsuffid.“

Noor ülemleitnant filmitsees huwitatult hiiglasuurt rittmeisterit, kes enam ihuniku kui ohwitseri sarnane.

„Millal peab see sündima?“ küüsis Laszlo.

„Kohe!“

Worly kummardas.

„Olen walmis, herra rittmeister!“

„Tänan, seltsimees. Näüd kuusun weel Litmaneci siia.“

Ta pööras ja andis ülemleitnandile filmadega märku, kes siis ka kohe üles tõusis. Ka Worly tõusis ja läks temale wastu, kuni nad pooltel teel üksteist kõhtasid.

„Litmaneck.“

„Worly.“

Nad andsid üksteisele kätt ja Litmaneck ütles:

„Tulen sinu laua juure, sest seal pole naist.“

Nad istusid kolmekesi laua ääre.

„Tahan olla hirmus,“ ägas Brivinski, „ja lõõn ta pea lõhti.“

„Kõige eesti tuleb küüside,“ ütles Worly, „kas selleks küllaldast põhjust leidub.“

„Litmaneckile ütlesin ma selle juba.“

See noogutas pead.

„Jah, haavamine on kahtlemata olemas, kuigi see ülinaljakal lombel sündis.“

„Kuidas sündis see?“

Brivinski otsaesisel turfusid sooned, ta huuled tuisasid ja ta silmad väikuisid, kui ta ütles:

„Kas mul küllalbast põhjust on? Džustage ise, noor ülemlitnant. Kaks aumeest istuvad juuremas seltskonnas ja joovad rõõmsasti koos. Üks neist aumeestest olen mina, teine on tema. Korraga tõstab ta jälle klaasi, lõbb minuga kokku ja ütleb: „Jooge, herra rittmeister, ungarlane ei ole õnnelik!“ Mina vastan: „Ah mis, herra rittmeister, parem ütleme üksteisele sina, wanamees.“ Siis waatab ta mulle otse, ajab pea uhkesti selga ja ütleb kõige wiisakamalt: „Kahetsen, aga ma olen wandunud ainult kahesaja inimesele korraga sina ütelda, ja nüüd on see arm parajasti täis. Peakas aga keegi neist surema, siis ei jäta ma seda Teie teatamata, waid jaan olema wäga rõõmus, kui nii tubli sõpruse peale wõin kindel olla.“

„Kuulmatu häbematus!“ ütles Bitmanecf kohmetult.

„Kõhft lõõn ma ta pea!“ Ta pörutas rufikaga lauale, nii et talbrekud ja klaasid tantfifid. „Ja üks pool peab olema sama suur kui teine — kes wõab selle peale kihla?“

„Imestan, et sa talle kõrwalopsu ei annud,“ arwas Bitmanecf.

„Sundisfin ennaft rahule, sest ma arwasin: sina oled lõwt. Brivinski, ja lõwile omane on aumäärilikkus ja pikalus. Sellepärast jäin pikalbasets, kuna minu sapp kees, sest seltskond naeris pilkawalt, nagu oleks mees hea nalja teinud. „Tuhat tonti,“ hüüdisin ma naljakalt, asja peale naljana waadates, „siis ei jää mul muud üle, kui üht Teie sinasõpradest kättekahmata ja tema pealnu puruks lüüa, et wähe tuleks.“ Uskusin, et ta naerab ja mõislikuks saab, aga ta mõõtis mind pilkawalt ja pööras kõrwale. Siis tormasin ma wihafelt wälja, ja nüüd pööran ma Teie poole, seltsimehed, et Te selle inimese kahewõitlusele kuulsufite. Küll siis juba näete, mis temaga sünnib.“

„Hea küll, me teame juba, sa lõõb ta poolaks,“ ütles Bitmanecf karsitult; „läheme ju lord!“

Worly tõusis ja küsis mõõka wõõle sidudes:

„Keda peafime siis wälja kutsuma?“

„Bitmanecf tunneb teda — waejets jäänud külaparunit, teatud Gottfried Inokahd.“

Noor leitnant kahwatas, mõõganõõr libises tal käest, nii et mõõl pörandale kullus.

„Baha tundemärk,“ pilkas Bitmanecf. „Näha, et sul ema kodus mõõga ümber seob.“

Laszlo oli waherjal mõõga üles wõtnud ja pant ta nurka tagasi.

„Mina ei wõta ettepanekut wastu.“

„Mis, ei wõta wastu?“ mõirgas Brivinski „Mits?“

„Ta flumitjes Worlyt nagu wihane metsaline.“

„Sest et mul muud tööd on!“

„Mis tööd?“

„Pean oma wanaisa matma ja reisin koidikul koju: tuln linna ainult puusärki ostma,“

„Nii? Sellepärast ee tarwitse sa weel koidikul sõtta!“

„Üks ta kõi, mina ei wõta ettepanekut wastu. Babanda mind, herra rittmeister.“

„Aga enne wõtsid ta wastu ja ütled nüüd, et pead koju minema. Mis on sul selle peale kosta, noor ülemlitnant?“

„Ei muud, kui et ma seda ei taha.“

„Siis oled sa wilets takfikoer, keda mul waja on wärskendada.“

Worly kahwas oma mõõga järele.

„Rittmeister,“ ütles ta, ja kõi weri wõõlas tal pähe. „Teie annate mulle kobe wastutust, eeldades, et tõesti olete rittmeister, selle Te enda ütlete, ja mitte mõni poolearuga kelsiw poolakas!“

„Küllalt!“ müristas Brivinski. „Sõpetame!“

„On ilus täheöö, rittmeister, ja ainult wanad naised ahwardawad.“

Worly ütles seda kõwendatud häälega, ja seltskond hakkas tähele panema.

Nüüd ütles Bitmanecf wahela:

„Ära tee sin standaal, Brivinski, ole mõislik, muidu lahkun sinust minagi.“

„Hea küll,“ ütles Brivinski tumedalt, „aeg ja koht?“

„Siin wõõrastemaja kõrwal on wälte akaatfista mets,“ ütles Worly.

„Sünnis koht ja millal?“

„Kobe praegu.“

„Oleks parem, kui ühe tunni aega annafite ja oma wanematele kirjutafite.“

„Mul wanemaid ei ole.“

„Hea küll, siis poole tunni pärast.“

Worly kästas kelnert ja maksis. Samal ajal ütles rittmeister Bitmanecfile:

„Mine kafarmusse ja jaada mulle kaks ohwitseri, kes peawad Inokoh wälja kutsuma. Tellt kahewõitlus homme hommikuks, sina aga tule ühe kolmanda ohwitseriga akaatfiametsa.“

„Kuhu pean ma oma abikaasa wiima?“ wiiwitas Bitmanecf.

„Wit ta koju.“

„Aga kui ta ei tule?“

„Siis käsi teda.“

(Järgneb).

Mina ütlen ei!

Salla kirjani Henriette v. Meerheimb'i romaan.

3

Maga ainult kapten Johnstone istus toolile. Maud istus tema ette nagu türlane rohusse, jalgu ristii alla tõmmates. Demagi suitsitas. Nõngad, mis ta oma ümmarguseks tõmmatud suust õhku puhus, seisis kuu waitfes õhus, enne kui kadusid.

Maud vaatatas noorele ohvitserile wälja-kutsuwalt otsta.

"Enne kihlamist meeldisite mulle enam, kapten."

"Mutbugi. Niipea kui inimene kihlatud on, ei ole ta daamidele enam külgetõmbaw," kiinitas see. "Kust Te pealegi teate, et olen kihlatud? Weel pole see sugugi awalik."

"Kas arwate mind pimedaks wõi kurdiks?"

"Mitte sugugi. Mul on küllalt mahti olnud Teie nägemise ja kuulmise terawust näha."

"Noh, selleks pole ei tea kui suurt meeletterawust waja, et näha, et Teie ja mrs. Gordon äksteiseesse olete armunud."

"Hm —"

"Te ütlesite?"

"Ei midagi."

"Mr. Gordon on wäga rikas — eks ole tõsi?"

"Loodetawasti."

"Teil on raha waja, Frank."

"Jah, kuidu oleks nii mõntigi asi teistiti tulnud, Maud."

"Muidugi, siis oleks mõni Teie juba ammu omale wõtnud. Indias on head partiid haruldasel."

Maud wahtis järelmõttlikult õhusse. Siid-finiised warjud wirwendasid muru kääritud rohul. Neiu punane suu tulkas. Ta mustabel filmadel heljus wari. Pahaselt silistas ta oma kulme.

"M — põletasin enda ära! Unustasin figareti."

"Kust?"

Frank kummardas osawõilikult tema kohale.

"Põselt."

"Eesit punane plekk! Kuidas wõisite ometi olla nii ettewaatamatu?"

"Tänan!"

"Wole midagi."

Franki wurrud riimasid üle põlenud koha.

"On see walus?"

"Mis Teil meelde tuleb?"

Koletseft waatas neiu talle otsta.

"Birnas Te nii pirtsakas ei olnud, Maud!"

"Birnas ei olnud Teie kihlatud, kapten Johnstone."

"Mis on minu kihlusel sellega asja? Kas arwate, et ma olen mõni tallaalune?"

"Jgatahes ei usu ma, et mrs. Gordonist saab filmipigistaw, järeleandlik naine."

"Mis ma ei tea, sellest ma ei küsi — ja mrs. Gordon wististi ka mitte."

"Kusjad põhimõtted!"

"Kui ma olen abielus ja Rosewoodi lossiherra, peate mind külastama. Tõotan Teile tõnisemängu palle, niipalju kui tahate."

"Wäga meelitatav! Kui palju waltserit tantsime me küll Birnas loos, Frank?"

"Kui jaaksin iga tantsu eest dollari, siis oleksin rikas mees."

"Mis Te nüüd weel rahaga teete? Warsti wõite Gordoni kulda segada."

Frank kummardas.

"Palun, Maud, istuge kusagile mujale. Ja mitte nii — minu ees kükitades. Sealt tulewad nimelt minu wennaproua ja mrs. Gordon majast mete poole."

"Et tule mulle meelbegi! Kui see Teie ei sobi, lahkuge — Teie ettewaatlik, armunud, kihlatud tallaalune, Teie!"

Neiu nägu oli korruga muutunud. Ta mustad filmad loitsid ja ta walged hambad närisid alumist huult.

"Wäike sädemetekurat!" naeris Frank, mitte sugugi haawatud neiu tallalekippumiseft.

Ruttu lükkas ta oma tooli Maudist wõimalikult kaugemale.

"Õstisime teid kogu majast," ütles Violet kaugelt. "Kas te teed ei taha juua?"

"Täname."

"Teed ja itka jälle teed saab Inglismaal! Indias juuakse soodat brandhga. See maitseb paremini."

Maud pilutas nüüd rohul, käd pea alla kofku pandud.

William ja Richard jooksid hõisates tema juure. Seal oli mõllamist ja naeru!

"Daps!" kirus Violet, kuna Daisy noore neiu olekus ainult edewust nägi.

"Kuidas saatsid õhtupooliku mööda, Daisy?" küsis Frank tasa, et ta tähelepanu tõrwale pöördi.

"Bibin kirjutama palju ärtkirju. Hommikul käisin jalutama. Mul punduwad mu jalutuskäigud. Terwe päewa ei wõi ma ju istuda

ja tõnisti mängida," vastas noor proua pisut ülevalt alla.

"Ja mina pean oma puhkusi tarvitama puhkamiseks," lausis ennast Frank.

"Muidugi, mina imestan ju ka ainult, et Teie igawuse kätte ei sure," tähendas Daisy jahedalt.

Teiste ees ta kaptenile fina ei ütelnud. See sündis ainult nelja silma all.

Frank läks talle oma tooli.

"Wäike istet, armuline armutu!"

"Änan. Soowitsin pisut järwe kaldal käia."

"Oh palun, ärge ehitage kapteni lõunarahu," hüüdis Maud, ja näitas oma walgeid hambaid. "Meie ei taha kaunemini tülitaks olla. — William, Richard — püüdkte mind!"

Nagu nool lippas Maud äkki karjatades minema, känd üles köstetud. Ta jooksis muruplatsil, kus ta noorte polste meeleheats lästi lastutas ja kummalsi hüppeid tegi.

"Kas sai ta pätkepiste wõi läks ta hulluks?" küsis Daisy, kes neiu Maudi liigutusi imestades wahtis.

"Tema tantsub üht hindude tantsu. Waata ometi, kui ilusasti! See meesik graatfia igas liigutuses! Suurepärane neiu!" imestas Frank jootawatult.

"Arwad? Minu arust on ta nagu neegrinaine oma lühikeste juustega ja hirmhammastega — oma weripunaste huulte wahelt. — Hirmus!"

"Kahju, et ta Teile ei meeldi. Tema isa oli minu wastu väga lahke. Olesin Maudi heameelega Rosewoodi kutsunud."

"Rosewoodi?"

"No jah. Muidugi mõista alles siis, kui me juba seal elame."

Daisy wiitwas.

Uga siis tegi ta liire otsuse. Nüüd wiimaks pidi ta Frankile töit teatama. Juba mitu nädalat olid nad Holmbyhouses koos, ja ilka weel polenud nad oma tulewiku üle rääkinud. Frank rääkis tihti, et sõjateenistusest lahku. See ei tohtinud olla. Kuidas tahtsid nad ilma palgata elada? Miletjast tuhandest naelast? Kuid ka Indiasse minel oli Daisyle raske. Talle oli Rosewood armsam, kui ta seda enesele ise tahtis tunnistada. Juba nüüd tundis ta plinawat lojujatsust, iga päewaga kasvawat igatsust harjunud ruumide järele, oma tegeruse järele, ilusate õhtutundide järele Edwardi seltsis lamina juures. Sest Edward oli talle ometi möödnud kudel südame külge kaswanud. Kuid ta tema energiat ja wirtust Franki pikatsusega wõrdles, siis oli tulemus itlga Edwardi lastuks.

Mis nüüd küll Edward Maud Clarendonile oles ütelnud! Heameelega oles ta seda temalt küsinud! Aga kõik need nädalat ei olnud Edward Holmbyhousesse tulnud ega enesest ka midagi kuulda lastnud. Kirju allakirjutamiseks saatis ta temale sira küll tihti, aga ainult folge tarwikumate seletustega.

Noh, ükskõik, kas ta temast hoolis wõi ei, asjad tulid selgitada.

"Frank!"

"Jah?"

"Palun, pööra oma tähelepantu sealt selle tantsuma derwisshi wõi wurri pealt minu peale," algas Daisy.

"Kui kuis läsid. Teen seda heameelega, mu kuninganna."

Daisy lehtas karsitult õlgu. See kerge, galant toon ei meeldinud talle.

"Mis mul sulle on ütelda, Frank, on tõsine asi. See käib meie tulewiku kohta."

Frank sai tähelepanelikuks. Kas wahest oli Daisy midagi kuulnud tema wõlgadest lobisewalt Violetilt wõi Maudilt? Nende walmimise juures ta tahtles.

"Mis sa tahad teada? Kas ma pean pih-tima, et rahalistes wäljaannetes o'en olnud õige kerge?"

"Et. Muid on sulle midagi teatada, Frank."

"Pihtida? Enne pulmi? Bravo. Annan sulle juba ette andeks. Wäike armulugu wahest pikkade koiwadega onupojaga?"

"Mitte sugugi," tõrjus Daisy wihaseilt punastades. "Sutt on minu kadunud mehe määruseft."

"Muidugi oled sa tema üldpärija, Daisy?"

"Olen, kui ma — sulle ei lähe!"

"Neetud! — wabanda! Mõisugune kuratlik kättemaks on kuulmatu!"

Frank Johnstone kargas ärewalt püsti. Ta nägu kahwatas weel enam ja ta sinifilmad olid wihast ja ärewuses üsna mustad.

"Kuidas ta selle naeruwäärt määruse peale tuli? Kust teadis ta meie armastuseft? Kes andis meid ära?"

"Meie ise. Robert Gordon istus weranda all ja kuulis kõik, mis wite aasta eest lahku-ludes rääkisime."

"See wanä hülkija!"

"Kui äbiellu astume, saan 1000 naela aastas," jatkas Daisy.

"Tuhat naela! Mis me selle kerjatopikaga teeme," pahandas Frank.

"Kui sa ruttu tõused, Frank, aitab see wahest."

"Lollus! Sul pole raha wäärtuseft näha-wastit aimugi."

"Sinul nähtavasti ka mitte, sest et sa oma rahaga ilal läbi ei saa," vastas Daisy pisut pahajelt.

"Muidugi ei saa. Nooremata pojana olen ma kerjaja ning olenen wanema wenna armust," tähendas ta libedasti. "Wimalts, arwastu ma, lõpetä see wiletus, ja nüüd ajab see testament kõik jälle nurja."

"On sulle siis raha minust tähtsam?" küsis Daisy.

"Tahad sa ütelda et ka ilma rahata võime ablelluda?" vastas Frank järskult.

"Kas soovid siis kihilust lõpetada, sest et sa waeft naist ei wõi wõtta?" küsis Daisy jaheda pehmusega, mis alati tema ja teiste wahel late wahel tegi.

Frank silmitses teda kohmetult.

"Olen sulle lõpmata tänulik ohwri eest, mis mulle tahad tuua, aga —"

"Aga sa ei wõi seda sellegipärast wastu wõtta?"

"Sumala pärast, lasse mul ometi rääkida ja ära pane mulle sõnu suhu, mida ma ilal pole ütelnud ega mõelnudki!" pahandas Frank.

"Mulle näib, et oleme tülli sattumas," vastas Daisy rahulikkult. "Iial pole ma aru saanud, miks inimesed tülitsewad. Kerge on ära minna, kui —"

Ta tõusis ja läks üle rohu, mis ta pika tuue saba niiskendas.

Frank waatas talle järele. Daisy oli kõige kenam naine, keda ta tundis. Ta kõnnal ja kehahoid waimustasid teda itka jälle.

Kiresti ruttas ta lesela järele ja tõmbas ta käewarre oma käewarrele.

"Narritene! Kuidas wõtsid sa minu wabandust nii walesti seletada!" pahandas ta õrnasti. "Mõte, sinu ohwrit wastu wõtta ja sind murelikku seisukorda wita, on mulle muidugi äärmiselt piinlik. Kuidas wõin ma oma kuningannalt nõuda, et ta oma roofilosfiist lahutus ja selle mõne wäikse korteri wastu wahetata? Aga wistiski leidub mõni pääsetee. Tahan lord Edward Gordoniga rääkida."

"Et, seda mina ei taha. Kuuled, selle teelan sulle ära!" hüüdis Daisy ebahariliku ägedusega.

"Miks?"

"Mina ei wõta Edward Gordonilt armu-kingitust ilal wastu!"

"Armuringitust? Kui ta sinu asemel peaargu kõik omale saab?"

"Mina saan ainult 1000 naela aastas, kui sulle lähen! Mulle anti wälkida sinu ja rikkuse wahel. Mina wälksin sinu."

"Rahetjeb sa oma wäikust, Daisy?"

"Wõib olla."

Frank tõmbas ta oma rinnale ja suudles teda tormilikkult.

Aga weetlemus oli lõpnuud. Daisy huuled jäid jääkülmaks.

"Urme räägime täna enam huwitufeta rahaloost," palus Frank. "Beame waatama, kuidas sest westist wälja saame."

Tema tuju muutus wäikliresti. Ta oli äkki jälle lustilik ja muretu.

Daisy ei suutnud niipea muutuda. Temal oli tihti, nagu rebiks teda Franki seltsis mõni tuulekeeris kaasa.

Jõudes majasse, tahtis Frank weel tema juure jääda, aga Daisy ütles, et tal weel waja on kirju kirjutada.

Frank wälkstas tasakesi oma ette.

"Koh lahendust ta mulle abielus küll ei paknu," ümises ta oma ette, kui ta muusikasaali astus.

Wali naer kajas talle ühest nurgast wastuseks wastu. Osawasti wisatud roos lendas ta rinnale.

Muidugi — Maub, see üleannetu!

Ta wõttis lille wastu. Toa poolhämarduses ei olnud ta Maubi lohe märganud. Seal istus ta, maharipuwast kirjust musliinist warjatud, akna all ja tähtis kristallwaagnatroofibega.

"Kas Teie sügawmõtteline märkus, mille habemesse pomitsite, täis mrs. Gordoni wõi minu kohta?" küsis Maub pilkawalt naerdes.

"Muidugi mrs. Gordoni kohta. Teie pole ju kihlatud, niipalju kui mina tean."

"Esiotsa weel mitte. Aga lord see itka ometi sünnib."

"Sumal halastagu selle waele peale!"

"Urge'nd tehke nii. Dige heameelega oletite Teie tema asemel."

"Seda küll — siin-seal asetäitjana. Aga alati? Tänan! Pragisew ilutulestus pole kellegi kolbetult."

"Miskugusest wereromaanist leidsite selle lolli sõnatõiksu, mr. Frank?"

"Wereromaanist? Lubage. Kas ei itte seda Shakespeare wõi mõni teine filosoof?"

"Filosoof Shakespeare! Wahetewahel kirjutas ta mõne õige kena draama — eks ole? Teie teadmatust on otse uskumatu, Frank!"

"Koh, heameelega ma niisuguseid asju küll ei loe."

"Miks Te õige niisuguse tusase näo teete? See ei sobi Teile. Ainult tähtsaj mehed wõiwad enestele seda lubada. (Kõel niisugune ilus nutunägu on, peab naerma!)"

"Nutunägu? Mis weel edasi?"

"Nii siis, kust tuleb Teie paha tuju?"

„Sellest, et praegu kuulsin, et ma walmis olen abiellu astuma armastuse pärast selle sõna kuulamas tähendusel. Mrs. Gordon kaotab Rosewoodi, kui ta mulle tuleb.“

„Seda soowin Teile südamest.“

„Häbenege, et nii kahjurõõmus olete! Ma armastan Daisyt. Kuidas olete ma muidu need wiis aastat Indias —“

„Wõinud kõige pahema kuulusega lõbutseja olla, kes iga rikka nelu käest korni sai ja waeseid ninawibi wedas! — Pealegi teatas Violet sulle kõik, kuidas Robert Gordoni terwisega lugu oli. Ja nüüd teeb ta Teile omelt weel ninanipsu? Pole sugugi mitte paha!“

„Jätke loba!“ hüüdis Frank pahaselt. „Mis Teile kõik kokku luuletate, ei wastä tõele.“

„Wastab täiesti.“

„Maud, kui mul ei oleks niipalju wõlga, me oleksime juba ammu abiellus. Seda teate wäga hästi. Aga Teile isa wiskaks mu ju treppist alla, kui ma Teile täht palaksin. Sellepärast pidin —“

Maud lükkas rooswaagna laua kessele.

„Arme saame sentimentaalselt, Frank. See kõik ei alta. Wõtke oma leht wõi keda tahate, see kõik ei puntu mulle.“

Frank ohkas.

„Teil on hea rääkida,“ ütles ta. „Laulge mulle nüüd üks oma India lauludest, Maud! Teate — see, mida Hindu naised laulsid, kui riisipõldudest tulid.“

Ta sumistas seda wiisi tasaksti.

Maud algas.

Smelk laul oli see. Sielt waemalt melodii, enam rütm, aga kummaltki närvipiitsutawate toonidega ärda põhisehwuse wahel.

Kui tihti olid nad mõlemad kuulanud seda laulu, kui Birmas oma walge bungalori werrandal istusid ja wälja muinasjutulisse troopika maastikusse wahtisid! Magus lõhn kuusi ja tamarinde sulistelt lehtedelt laulis India õppit oma laule. Miljonid rohelt ja punakalt strawad häbemeh, troopikalma läikivad putukad, wälkused puhmaste tihnikust. Siisipõldult kõlas Hindu naiste ühetooniline laul, mõne linnu kole hääl wõi mõne ahwi kriiskamine, kes mõne tulptuu okstel hõljus. Algas õõ, imetaolikt troopikadõ oma ülesuurte kirkawate tähtedega, see muinasjutulik õõ, milles janu armastuse ja õnne järele paisub täitmatult nõudeks.

Frank algas üle otsaese. Need mälestused tegid ta soojaks.

„Maud! Dõd Birmas, kui ooberst kodust ära oli — olid omelt ilusad — mis?“ küsis ta. Ta hääl kõhtses äretuses. „Miline õtis-

mine ja lõhnamine! Niisuguseid tähti siin ei tunta.“

„Ei,“ ütles Maud aegutades. „Sa mina lähem ta Birmasse warsti tagasi.“

„Minuta, Maud?“

Frank lastas ettepoole. Kummaline, temale nii tutaw ambraparfüülil tõusis talle nagu joo-wastaw wein pähe.

Maud puhkas ta käte wahel ja lastis ennaft suudelda nagu kord noil palawail suwe õil tähtedest strawa troopikataewa all.

Kui Frank ta wiimaks lasti lastis ja üles waatas, märkas ta üht sirget, musta kaju, kes liikumatult läwel seisis.

Daisy! Kui kama wõts ta seal seisita ja neid silmitseda! Aga kas suutis ta widewikus neid üldse ära tunda?

Enne kui ta rääkimiseks sai suu awada, oli p'ats, kus Daisy praegu seisnud, tühi ja üks tema toga tasaksti kinni läinud.

* * *

Pisut rõhutatult, laimatu frakk seljas ja walge roos nõõpaugus, ilmus Frank kull ka-hetja õhtul sõõglauda.

Üdise kerge kummarduse järele astus ta Daisy juurde ja ulatas talle kõige lahkema naeratusiga mõne ühtilusa õrthtee, mille ta aednikult oli wäija norinud.

Daisy wõttis tumepunasel, harulbasekujulised roosid wastu lähikese tänuga ja jättis nad kätte, neid mitte rinda panes.

„Galant minu kaswanataja kulul,“ pomises mojaherra, pilkawat oma wennale naeratas, kes täna eriti ühesilbiline oli.

Ka Maud Clarendon, kes muidu alati lõbusas tujus oli, rääkis wahel. Oli hirmus koozolik. Minult Violet ja ta mees ajasid juttu, et teenrid mitte ei märkaks herraste tuskta.

Frank wahtis tihti Daisy peale. Selle tõrjum olek pahandas teda. Kuid sell. gtpärast mõistatas ta seda omi kasuks. Kui wäga pidi ta teda armastama, kui niisugused lapstused teda tujaselt nõõsid teha! Aga igatahes tegi ta targasti, kui paha tuju lastis mööduda. Sellepärast jäi ta ka täna wastu oma hortiliku wiisi wenna juurde weini jooma ja lastis daamid salooni minna.

„Noh, mu pois, mis siis jälle wigaga on?“ küsis mr. Johnstone heasüdamlikult, kui nägi, et Frank weini ei joonud, waid waikselt oma ette wahtis.

„Olen hirmus selgukorras!“ ohkas Frank.

„Juba jälle?“ Mr. Johnstone tundis juba seda tooni ja neid sõnu. See tähendas alati rahakorimist. „Armas pois, praegu et saa ma

find aidata! Juba oma huwi pärast ootavad ju wõlausaldajad, et mitte julle ja enesetele tahju teha."

"Selle pärast ma et muretsegi!"

"Mis pärast siis?"

"Suudlesin ennist Maudt ja Daisy juhtus jaole."

"Sa oled kõige suurem wõrnlael, keda iial leitnud, Frank!" pahandas wend. "Kuibas wõib sa ometi nii tahtitu olla?"

"Ah, ära pahanda!" hüübis Frank naerdes, sest et wenna kõlbline wiha talle nalja tegi.

"Kui noort neitut suudeldakse, siis tähendab see: ma wõtan su naiseks!" jatkas mr. Johnstone waldalt.

"Sumal hoidku ja kaitstu mind! Siis oleks mul juba terwe haarem, mis mõne sultani ju minu peale kadepaks teeks!"

"Sina oled selles suhtes sama kergemeelne kui muis tõstkes asjades, Frank. Iga sõlging, mis julle antakse, on maha wisatud. Sa oled nagu põhjata waat."

"Jäta järele, wend!" arwas Frank. "Asti on palju keerulisem kui sa arwad."

Ja nüüd seletas ta huwitusega kuulawale wennale Robert Gordoni testamendi määruse ära.

"Sul näib erilik anne olewat, ennast enne oma armulugude juures tabada lasta ja enesele ise kõit laela panna," tähendas mr. Johnstone pahaselt.

"Täitja õige!" leppis Frank.

"Kui Daisy midagi pärida ei ole, siis oli see wõib olla weel hea, et ta sinu olekut Maudt wastunägi," tähendas mr. Johnstone mõtlikult.

"Mina olen Daisyga seotud."

"Plus! Ja selle juures suudles ja Maudt nitipalju kui soowid!"

"William, hakka ometi abiõpetajaks wõi hakka noortemeeste seltsides kõnepidajaks! Mina pedanteriiga ritud sa minu närwe."

"Ja sina minu siin oma kergemeelsusega. Igatahes ära wota minult enam midagi."

"Ära lorda ennast, mu armas. Aga enne kui ma oma kadestamiswäärt seisukorraga lepin, Birmas kulina koormat wean wõi riist tambin, teen oma päästmiseks weel katse. See õnnelik, kes minu pigi tagajärjel Rosewoodi pärast, peab aitama. See on tema kõlbline kohus."

"Kes see on?"

"Maidugi Edward Gordon."

"Daisy on wäga uhke! Kas ta seda tahab?"

"Kui taup küps on, küll ta siis lepiw."

"Ja sinu wõlab?"

"Peab ta mr. Edward maksma."

"See mõte pole mitte just wäga hukkamõistetaw."

"Juba homme sõidan ma Rosewoodi. Palun, anna mulle hommikul kell 10 oma wanker."

"Siis sa magad ju weel alles."

"Kes armastab, on ohwimeelne. — Nüüd aga lähme lord jälle daamide juurde."

"Aga kui herrad salooni läksid, leidsid nad sea't ainult Violeti, kel raamat käes."

"Kus on siis Daisy ja miss Maud?" küsis Frank pettunult.

"Läksid magama. Näisid olewat mõlemad tufasid," wastas Violet terawa kõrwalpilguga Franki poole. "Rahkemata oled sina selle juures süüdlane, Frank."

"No jah, pisut süüdlane ma selle juures juba olen," tunnistas Frank ja jutustas pilkawalt, mis muusikatoas oli sündinud.

Violet pahandas temaga tublisti.

"Tunnen Daisy't; tema nit kergesti sellega ei lepi," õhtas ta.

"Kui Frank ta tõesti peaks kostma, siis on Daisy'l weel küllalt mahti seda korrata," ütles ta mees tigevasti.

"Igatahes tahan ma katjuda Maudist lahti saada. Niikaua kui tema majas wiibib, siin ju ometi rahu ei ole," pahandas Violet.

"Mis wõib tema waene parata," kattses teda Frank.

"Violet, jäta asi esioisa niisama," andis majaherra nõu. "Franki ja Daisy wahel on weel palju tahtustust."

"Selles on Frank süüdi."

"Nüüd aga on mul Teie etteheibeteft küll," ütles Frank. "Head ööd, kallid wend, kallid wennaproua. Palun lahkesti mind mitte kiruda selja taga."

* * *

Sele tolmumantel seljas, figarett suunurgas, istus kapten Frank Johnstone, wantris, irawima hobuse taga, kes kerge wantri kiresti edasi wõis.

Daiateheliste plataanide warjust kerkis Rosewoodi loss üles, nagu oleks ta maaltitud olunud kuldkollasele põhjale.

Johnstone wiskas ohjad teenri kätte ja kargas wantrist maha. Warajasel hommikutunnil lootis ta Edward Gordoni wistiski kodust leida. Ja et effinud.

Näiepa kui waturuttaw teener ta oli teatunud, wõttis Gordon ta oma tödtoaas jalamaid wastu. Gordon näis parajasti tulnud olewat raiasõidult, sest ta kandis säärega saapaid. Jäheba tagasihoiuga teretas ta külalist, kellega ta aastate eest ühes Londoni klubis oli pealiskandjelt tuttawaks saanud.

Õhtosa wahetasid herrad küsimust ja wastustid. Paljud jahisaagid seintel andsid ainet.

Sellekipärast märkas Edward kohe, et küllalise kõik muu huvi ainult pealiskandne oli, ja otsustas sellepärast, et vastumeelsest wõõralt ruttu lahki saada, temale appi astuda.

„Arwatawasti on mrs. Gordon Holmby-houfesi terwe?“ küsis ta rahulikult.

„Teie puna jookkis Frank Johnstone walgele otsaesisele.“

„Terwe ja õnnelik,“ kinnitas ta. „See tähendab, pisut murelik ja rahutu muudugi ka — meie tulewiku pärast. Geldan, et Teie meie abielluastumise kawatjust tunnete, mr. Gordon?“

Edward kummardas tummalt. Damesoom ei tahtnud tal suust wälja tulla.

Järgnes kohmetu wahaeag, sest seekord ei tulnud Edward küllalisele mitte appi.

Selle teha läks wastase terawa pilgu all ikka palawamaks.

„Kas pean afna awama?“ küsis mr. Gordon tigea wiisakusega. „Wõit tohin Teile teha ja keelekarastust tellida?“

„Tänan. Kõige pealt tahaksin ütelda, mis mul ütelda on,“ wastas Frank otsustawalt. „Mina püüan ikka awalik olla ja lahkkiste kaartidega mängida. Teie ka, mr. Gordon?“

„Tingimata.“

„Nii siis. Muudugi teate Teie sellest määrusest ja tingimusest, mis Daisy abiellumise kohta täib?“

„Tean.“

„Kas ei ole see Teiegi arust liig wali — mis?“

„Teie seisukohast wistiski, mr. Johnstone.“

„Ka Daisy seisukohast, arwan ma. Mrs. Gordon on waene ja mina olen waene. Need tuhat naela, mis kadunud Gordon oma lesel on määranud, on naeruwäärt.“

„Mitte oma lesel, waid Teie prouale määras ta selle tõepoolest tühise summa.“

„Ja Teie pärite Rosewoodi ja kõit kapitalid?“

„Testament pole weel awatud. Aga kui Te minult otskohe küsite, siis pean mõõndama, et minu onu ja adwokaat seda ütlesid — kui mrs. Gordon tingimust wastu ei wõta.“

„Nii siis on Teil muudugi suur huwi minu abiellumisest Daisyga?“

Edward Gordon silmitses küllaltki silmapilgu tufaselt. Siis hakkas ta lühidalt naerma.

„Muudugi, kõige suurem huwi on mul abielu wastu, mis mulle nii kasulik on.“

„Seda arwan mina ka. Kas Teie ei leia, et see ainult õige oleks, kui Teie mrs. Gordonile Rosewoodi kaotuse eest kohjutasu annaksite?“

„Oun, mis ta Teie kõrwal leiab, kapten Johnstone, kaalub Rosewoodi kaotuse kaugelt üles.“

„Ah mis,“ lähwas Frank. „Kui Teie temale kapitali ei anna, siis ei wõi ma teda lihtsalt wõita. Kõik sugune hehkutatud printsess — ja mina ei ole ka kellegi finantsgenius.“

„Seda olen kunnud. On Teil wõlgasid, kapten Johnstone?“

Edward Gordoni hääl kajas korraga peaaegu wõhmeti pealekätwalt. Ainult kes teda selgesti tundis, oleks wõinud tema suu tufasamist ja terawat pilku õieti seletada.

„Muudugi on mul wõlgasid,“ wastas Frank wenitades. „Miks ei peaks mul neid olema? Oma warandust mul ei ole. Wend on mul ihne. Eru Londonis maksis palju — ja Indias ei ole ta ka odaw.“

„Kui suur on see summa, mis wõlausaltajatel Teilt on saada?“

„Selle nimetan ainult siis, kui Teil tõsine nõu on mind aidata, mr. Gordon.“

„Mrs. Gordoni huwides kannan ma heameelega ohwrit. Nii siis nimetage mulle oma wõlgade summa.“

Frank arwestas.

„Neid on ligemale 6000 naela,“ ütles ta wiimaks häbelikult.

„Äsna kena summa waelele kaptenile,“ sõnas Edward Gordon waiselt. Kuid läks sellegipärast kirjutuslaua juurde. „Te tahaksite oma wõlad heameelega enne pulmi kinni maksta, mr. Johnstone? — Jah? Hea küll. Unnan Teile tšheki Londoni Howell & James'i panga peale, kus mu warandus seisab. — Siin ta on.“

Frank wõttis tšheti.

„Kuidas pean ma Teid tänama, mr. Gordon? Ja tagasihakku asi? Kas aitab Teile minu sõnast, wõi peab mu wend minu eest wastutama?“

„Wõle kumbagi waja, kapten Johnstone. Mina teen ju, nagu ise ütlesite, hea äri, kui Teid annan mrs. Gordoniaga ostetada. Seal ei tähenda summa midagi. Ütelge oma prouale ka, et ma nõus olen ka kapitali, mis Robert Gordon jättis, temale wälja andma. Mina lepin ainult Rosewoodiga. Sellel äbi lütkan ma küll onu määrused ümber. Aga ma oletan, et ta wiimastel tundidel täies jõus polnud. Muudu ei oleks ta tõesti tahtsanud Daisy Teie abitaajaks ja sellega ka õnnelikuks saama.“

Frank ei pannud Gordoni sõnade hammustawat pilget tähele. Suure rõõmuga ulatas ta Gordonile käe.

„Olen kindel, et minu pruut Teie meele-suurust ostab hinnata,“ ütles ta südamlikult. (Järgneb).

Printsess 42. korralt.

Wene kirjaniku Pawel Perow'i jutt New-Yorgist.

Mike andis märgu ärasõiduks. Mina lõin sõidutooliukse kinni, pöörsin hoowa ümber ja me wuhisesime üles.

„Missugusele korrale, palun?“

Kõige esiti peatasin ma 21. korralt. Suurem jagu sõitjaid lahkus 30. korralt. Seal oli mehaanikute klubis täna koosolek. Üksainus sõitja soowis weel kõrgemale sõita: üks tõmmu nahaga mees, kel süsimustad juuksed ja silmad nagu paar oliiwi. Ta riided olid walitud, isegi liig walitud büroo tarwis, ütleksin. Must kuub oli nagu selga walatud; läikiw tsilinder, laitmatud lakk-kingad ja jalutuskepp halli kinnast kandwas paremas käes ütlesid, et mees oli wäljamaalane. Sest siin, Ameerikas, on ju kantud ülikond, pehme willkübar, wiitsendiline sigar igapäewane nähtus — niihästi neljasaja klubis kui Bowery ääres kõrtsis.

„42. korrale, kui tohin paluda!“ ütles wõõras terawa toonitamisega.

Sõidutool peatas. Mustawerd herra astus wälja käiku ja läks ukse juure, mille sildil seisis:

„Senjor Octavio Barata. import ja eksport.“

Seal wõttis ta wõtme taskust.

* * *

Kolm päewa oli seda nüüd juba tagasi, kui ma wäsinult ja nälginult olin tänawatel rännanud ja tunnud, kuidas selle hiiglalinna pulseeriw elu minust mööda kohises . . .

Ma olin juha täiesti meeleheitel ja waatasin wihaga järele toredusautodele, polstritel endid täissöönud ja rahulolewad inimesed hällitasid. Sellejuures polnud see nälg ega wäsimus, mis mind kõige enam piinas — waid see oli rõhuw teadmine, et selles hiiglamehanismis, mis miljonitele inimestele tööd andis, minule kohta ei leidunud! Kuhu ma iial läksin — järgnedes ajalehe k ulutusele wõi pimedale juhusele — igal pool sain sama üksluse wastuse:

„Tulge homme weel kord!“

Ändsinn wälja mõned tsendid, ostsinn pisut leiba ja odawat worsti ning läk-

sin koju — parki, kus ma olin leidnud ühe akaatsiapuhma ja aia wahel koha, kuhu isegi politseiniku terawad silmad ei ulatanud.

Jalad walutasid mul lõputust rändamisest kõwal kiwitänawal ja sellepärast laskusin mõnutundes pehmele murule pikali; kokkukeeratud kuub oli mulle peaaluseks. Öö oli pime, pilwed rippusid sügawal linna kohal, punetama pandud selle tulede wastuhelgist. Minu wastas kaswas Murry-Halli wägew maja üles pimedasse taewasse, hiiglaelukas, mis tehtud rauast, klaasist ja kiwist. Paar akent olid tal weel walgustatud ja see nägi wälja, nagu oleks olnud wisatud peotäis jaaniusse pimedasse ja puistatud sellele kaljule; mõned neist olid jäänud üles kleepima, teised olid alla kukkunud peaaegu tema jalale. . .

Närisin oma leiba, hammustasin worsti ja kuulatasin ise linnast tulewat kohinat, mis kord kaugelt nagu merekohin, kord just minu kõrwal kui mõne auto wurin wõi hobuste kabjaplagin kajas . . .

Pikkamisi kustusid tuled minu wastas seiswast majast. Ka linn jäi rahulikumaks, pomises ainult weel rahulolematuna, nagu suur laps, kes peab woodisse minema . . .

Hakkasin uinuma . . .

Üks wihmapiisk puges mu särgikaeluse wahela ja äratas minu. Pahaselt roomasin sügawamale põõsa alla ja wahtisin uniselt maja tumeda silueti poole, mis mulle tumedalt wastu öötaewast silma paistis. Ainult üks aken, ülewal kõrgel katuse all, oli weel walgustatud. Masinlikult hakkasin ma kor-dasid lugema. See aken seisis 42. korralt.

Midagi saladuslikku oli selles üksikusheledas punktis, mis seal õhus taewa ja maa wahel rippus. Minu arust oli ta nagu mõne kummalise tsükloopi silm. Ma uinusin uuesti, kuid magasin pahasti. Peen uduwihm undsetas ülalt, niiskus ja külw walitsesid all. Ja iga kord, kui ärkasin, nägin üksikut, särawat silma liikumatult alla minu poole

wahtiwat, nagu oleks ta mind tahtnud hüpnotiseerida . . .

Seal awanes minu ees äkki lai org. . . Tumedad kaljuseinad kaswasid ta kolmel küljel, neljandat külge loputasid tinahallid wood . . . Just kalda ääres seisis järsk kalju. Sellel lamas, teda oma määratumate käppadega kinni hoides, hiiglalohe ja tõstis oma sarwilise pea üles taewa poole. Tema otsaesisel leekis kummalises tules läikiw silm. . . Mina seisin liikumata, nagu wõlutud, ja ei julenud ennast liigutada . . .

"Tule ruttu, ta ootab sind!" sosistas mulle üks hääl kõrwa — nii tasakesi kui kauge lehekohin.

"Kes ootab mind?" küsisin ma ärewuses wärisedes.

"Printsess . . ." kajas mulle jälle waewalt kuuldawalt kõrwa. Aga kui wäga ma oma kuulmist ka pingutasin — kuulmatu sosin segines woogude kohinaga, ja ma ei kuulnud enam midagi. . .

Tõusis tuul; pilwed sõudsid nii madalas, et peaaegu maapinda puudutasid, ja mässisid kalju läbitungimata pimedusse . . . Ainult üksik silm säras sealt weel wälja ja peegeldus leekiwalt kiwis, woogudes ja pilwedes nagu weriwerew tulekuma . . .

Ma ärkasin alles hommikul. Päiksekiired wahtisid läbi akaatsiapuhmalehtede ja panid kastetilgad kiirgama. Minu kuub oli märg, mina ise kontideni külmanud. Ma waatasin ettewaatlikult ringi, ja kuna ma ligidal ei pargiwahti ega politseinikku ei näinud, siis lahkusin ma peidu-urkast.

Jõudes teele, märkasin ma üht suurt noort meest, kel töölise kuub seljas ja piip suus. Ta imes suitsu mõnuga ja tema priskelt, puhtaksetud näolt paistis niipalju heatahtlust ja rahulolemist, et ma südame rinda wõtsin ja temaga juttu algasin.

"Kas teate, et siin kusagil tööd saada oleks — üks kõik, missugust?"

Piibuga mees ei armastanud üleliigseid sõnu. Ta silmitses mind terawasti pealaest jalatallani ja ma tundsin: kui see silmitsemine teda ei rahuldanud, siis ei wõinud enam presidendi kirigi midagi päästa.

Wiimaks sirutas ta mulle käe.

"Minu nimi on Mike," ütles ta, ilma et piipu oleks oma walgete, tugewate

hammaste wahelt ära wõtnud, "ma töötan Murry-Hallis. Tulge kaasa, ma esitan Teid walitsejale. Wahest leidub Teile tööd . . ."

Ja tööd leidis tõesti. Ja seitsaadik tulen ma igal hommikul Murry-Halli, puhastan ühte selle maja 28 sõidutoolist ja rändan õhtuni selle oma õhurikka puuri neljastkümnestkahest korrast läbi.

Mulle meeldib see tegewus, see igawesti wahelduw hulk, kes kiiresti suurtest korridoridest läbi ruttab; mulle meeldib kogu atmosfäär selles majas, mis alati on täis kihawat elu. Minu sõitjad wahelduwad kirjult nagu kaleidoskoobis — paksud, enesele meeldiwad börsemaaklerid, kuiwetud, alati rahunud reisijad, lustilikud äriteenrid ja ilusad tipp-preilid, kes kokettse oleku juures alati ärilist ilmet näitawad. Ma armastan seda rahulikku maja ta walju, mitte iialgi wäsiwa tegewusega, sõidutooliuste laksuwusega, kirjutusmasinate plagisemisega, mis igast büroost wälja kajab, telefonide helinaga ja paljude inimeste häälte suminaga. Ma armastan hulkadest korridoridest mööda lennata ja läbi lahtiste uste silmitseda büroodes elawalt tingiwaid inimesi; wõi aga ka tipp-preilid, kes oma kunstlikult ülestehtud frisuure, milles pliiatsid ripuwad, kirjutusmasinate kohale kummardawad, bürooametnikke särgiwäel ja wäikseid käskjalpoisse, kes õhtulehede spordilisasid uuriwad . . .

Aga pärast kella kuut asub suurde maija kummaline waikus. Nagu nõiakepi märguande peale uinub kõik äkki sügawasti magama. Siis puhkawad sõidutoolid, mis alla alumisele korrale wiidud, waikiwad telefonid ja kirjutusmasinad; pimedaks muutuwad pikad korridorid, mille sügawuses weel ainult üksikud tulemärguande lambid õhkuwad . . . Kõik magawad . . . Murry-Hall on tumm, täisunenägusid — unistus ja inimlist igatsust, mis nii harwa täide läheb . . .

* * *

Mul on weel meeles päew — kolm kuud pärast minu ametisseastumist. 38. korral lasksin ma kõhuka mr. White-locki wälja ja mul oli tunne, et sõidutooli enam keegi ei jäänud.

„Neljaskümnesteine kord, palun,“ ütles korraga minu taga üks naisehää. Ma waatasin taha.

Sõidutooli nurgas seisis üks noor neiu tänawkleidis, aktitask kaenlas. Kübar warjas ta nägu, ja ainult üks kuld-kollane juuksesalk oli tulukese nõrga walguse juures äratuntaw. Ma peatasin 42. korral ja wiivitasin, nagu oleks mul weel midagi toimetamist hoowa juures. Seda majakorda teenis ainult minu sõidutool, sest et maja 35. korrast saadik torniks muutus. Seal oli ainult weel kaks bürood. Ühe neist oli üürinud mr. Barata, ja teine seisis tühjalt.

Kui noor neiu sõidutoolist lahkus, tabas ta nägu korridoritulewalgus. Tema wälimus üllatas mind. Midagi wõlwnaiselikku ja suurtsugu oli ta pisut kahwatanud näo korralikkudes joontes, ta suurtes, sõbralikkudes silmades ja tumedates kulmudes. Ta noogutas mulle pead ja tänas mind nii armsa naeratusega, nagu oleksin temale midagi head teinud.

Ma punastasin ja jälgisin teda silmadega, kuni ta korridori mööda senjor Barata büroo ukse poole sammus. Minut hiljem kadus ta sinna. Aga mina waatasin talle ikka weel järele ja ei hoolinud alumistelt kordadelt tulewast ägedast helistamisest.

Miss Edna Melton — ta nime sain warsti teada — oli siia saadetud kohakontorist ja astus päew hiljem senjor Barata büroosse tipp-preilina ametisse.

Warsti selgus, et ma miss Ednale olin kaotanud südame. See oli armastus esimesest pilgust saadik, armastus sest silmapilgust saadik, mil ma tema sihwakat kuju sõidutooli nurgas nägin. See armastus täitis mind rõõmu ja waluga ühtlasi. Mis wõisin mina, kui üksik tühipaljas ja wäljamaalane, temale pakkuda? Mis oli mul tulewikust muud oodata, kui rida ühetoonilisi tööpäewi wäikse tasu eest, millest waewalt sain ära elada? Aga mulle walmistas see rääkimata õnne, et Ednat wõisin iga päew näha ja teretada ja üksi tema seltsis läbi suure ärimaja wiimaste tühjade kordade lennata, kust meid läbi akende teretas linna lõpmatu panooraama . . . Siis tema kellamärku oodata ja teda alla saata, nii hoolikalt ja ettewaatlikult, kuni all teised sõitjad meie üksiolemist segasid.

Esialgul arwasin teda nägewat kummalises rahutuses. Mulle paistis, nagu teeks tegewus senjor Barata juures teda segaseks. Mitu korda märkasin ma ka sügawat kortsu ta silmakulmude wahel, kui ta büroost wälja astus. Aga aegamööda näis ta harjuwat. Kahtlemata maksis Barata temale hästi, sest warsti oli tal uus kleit ja kübar. Muidu oli tal arwatawasti palju tööd; ta ei jäänud iial hiljaks ja jäi tihti büroosse kauemaks kui teised.

„Meil on nii palju teha,“ ütles ta ühel õhtul, kui ta jälle pärast kella kuut lahkus. „Senjor Barata soowib, et homme jääksin kuni kella üheksani. Ütelge, kas sõidudool nii hilja weel käib?“

„Ei, aga öösiine uksehoidja toob Teid alla. Senjor Barata annab temale hea jootraha, nii et wana Jim iial ei nurise.“

Aga ma pidasin seda meeles ja tulin järgmisel õhtul kell 8 Murry-Halli tagasi. Neeger Jim talitas keldris.

„Unustasin oma taskurätiku sõidutooli,“ ütlesin ma nagu wabanduseks.

Aga wana Jim polnud jutukas. Oma abielu neljakümnel aastal, armastas ta ütelda, oli ta õppinud suud pidama. Pakkusin talle sigari ja me suitsetasime tüki aega waikides.

Siis helistati ülewal. Jim ei wõtnud waewaksnumbritahwli poolegi waadata.

„See on brasiilialane,“ ütles ta tõustes.

„Lubage, et mina üles sõidan,“ ütlesin ma.

Jim tegi imestawa näo, sest tema arwates tegi ainult narr enam kui ta kohus oli. Ta istus weel mugawamalt toolile ja noogutas ainult pead.

Mina kargasin sõidutooli ja sõitsin üles. Pimedad korrad lendasid minust mööda, esile kerkides ja sügawusse wajudes. Kahe minutiga jõudsin üles 42. korrale. Miss Melton ja senjor Barata ootasid mind juba. Ei tea, kas miss Melton tähele pani, kes öösiine uksehoidja oli. Ta nägu ei ilmutanud vähematki ärewust — ta seisis sõidutoolis liikumata. Senjor Barata oli wiisakas jahe nagu alati. Waatasin neile järele, kui nad majast lahkusid. Miss Melton polnud kordagi minu peale waadanud . . .

Ma istusin maja ette trepile ja waatasin wastasolewasse parki. Tahtma-

tult tuli mulle tollekordse wihmase öö unenägu jälle meelde . . . Printsess . . . Nimetasin ennast hajameelseks narriks . . . Miss Meltoni laadi neiu ei wõinud ju ometi töölist tähele panna! Tõsi küll, et oli ka ise ärarippuwas seisukorras, aga ma teadsin, et enam kui üks tipp-preili juba oli saanud rikkale mehele. Neid arwati paremaks suureilma liblikatest . . . Seesama senjor Barata näiteks . . . Ma tuletasin enesele ta kitsa, kena näo ja mustad silmad meelde . . . Niisugused mehed meeldiwad naistele. Sekund aega tundsin eneses piinawat armukadedust üles kerkiwat. Siis hakkasin naerma, wiskasigareti käest ja tõusin üles.

Samal silmapilgul ilmus pargist üks mees ja lähenes majauksele. See oli Mike.

„Halloo!“ hüüdis ta. „Mis sina siin teed?“

Mike polnud nii naiwne kui Jim. Ma pidin enese üle walitsema.

„Silmitsesin ühesilmaga lohet,“ ütlesin ma.

Mike astus lähemale.

„Oled sa joobnud?“ küsis ta lühidalt.

„Joowastuses — aga mitte wiinast.“

Ta istus minu kõrwale trepile.

„Mis on?“

Ta küsimus kajas nii kindlasti, et ma pidin wastama. Ja ma jutustasin temale kõik. Jutustasin oma unenäo ja oma mälestuse 42. korra walgustatud aknast. Siis Ednast ja oma armastusest tema wastu.

Ta kuulas, ilma mind peatamata, ainult ta sigarett wilksatas wahetewahel pimedas . . .

„Armunud oled sa, naa,“ ütles ta wiimaks ja patsutas mulle õlale. „On ka armas neiu. Ära kaota julgust, sõber! Mis puutub imedesse, siis wõid neid siin linnas enam tunda saada, kui kahekümne-andelises muinasjuturaamatus. Muidugi pole meil siin ei hulljulgeid rüütlid ega lohesid ja kuningatütreid. Igatahes mitte niisuguseid, nagu neid muinasjuttudes kirjeldatakse. Aga sa wõid mind uskuda — julgust ja iludust, juhtumusi ja alatusi on meie juures alati — peaaegu igas majas . . . Peab ainult oskama näha . . . Wõtame, näiteks, selle Barata . . . Ma ei taha tõendada, et ta mulle oleks eriti süm-

paatlik, aga sa pead ometi mööndama: kui keegi, mitte vähematki põhjust esitades, oma naise 50.000 dollari eest õnetuse wastu kinnitab — siis tuletab see juba päris Sheherazadet meelde!“

Ma kargasin püsti.

„Mis? Barata on abielus? Jumalale tänu!“

Mike hakkas südamlikult naerma.

„Narr!“ ütles ta heasüdamlikult. „Barata laadi mehed ei wõta iial tipp-preilid naiseks! Jah, temal on naine. Pealegi mitte sugugi inetu . . . Tal on pisut sarnadust miss Meltoniga, on ainult pisut wanem . . .“

Ma silmitsesin teda imestades.

„Ütle — kust sa seda kõik tead?“

Tema pilgutask lõbusasti silmi.

„Seks on mul ju silmad! Mul on ka siin ning seal mõni hea sõber — pealegi ei satu kõik uudised lehte. Lühidalt: meie sõber läks koju? Arwan, meilgi oleks aeg tema eeskujule järele teha.“

Me lahkusime. Kui ma pargist läbi läksin, waatasin taha. Suur maja oli pime. Kas oli ühesilmaga lohe surnud wõi waritses ta pimedas ainult saaki ja soodsat wõimalust?

Järgmisel hommikul ilmus miss Melton nagu harilikult kell kolmweerand üheksa. Ma silmitsesin teda tähelepanelikult. Ta näis olewat pisut kahwatum kui muidu. Kui ta minu pilku kohtas, siis naeratas ja küsis, kas ma eile õhtul weel kaua töötasin. Nii oli ta mind siis ometi näinud!

Tund hiljem tuli senjor Barata. Ta oli silmatorkawalt jutukas ja tähendas, et ta mulle eile jootraha wõlgu jäänud; pangu ma enesele ühe dollari kirja.

Noh ilus. Pärast lõunawaheaega, kui me olime parajasti kõik sõitjad, kes büroodesse tagasi tulid, üles wiinud, ilmus westibüüli paksu loori kandew daam. Ta pilk käis kaheldes kõigest 28 sõidutoolist üle. Ta wiitas. Mike astus tema juurde ja küsis, kuhu ta minna soowib.

„Neljakümneteisele korrale!“

Mike saatis ta minu juurde ja pilgutask mulle silmi. Ma silmitsesin wõörast üles sõites. Selle kasu ja kuju tuletasid tõesti meelde miss Meltoni. Nägu ei saanud ma paksu loori all näha. Aga kui ta sõidutoolilt lahkus, wõisin ta profiili näha. Teda oleks wahest wõi-

nud arwata miss Meltoni wanemaks õeks, ainult ta näojooned olid jämedamad, ja et ta juuksed olid wärwitud, ei jäänud isegi minu harjumata silmale nägematuks.

Juhuslikult wiibis miss Melton parajasti korridoris ja pistis kirja postitorusse. Minut aega silmitsesid naised üksteist ja waewalt usun ma, et kumbki sarnaduse üle rõõmu tundis. Ükski naine ei näe heameelega, et keegi teine, samasugust kübarat wõi kleiti kannab mis siis weel rääkida näost. Jga naine tunneb kindlasti, et teine teda kopeerib.

Kui alla jõudsin, astus Mike minu juurde:

„Mine koju ja puhka,“ ütles ta. „Aga kell 6 tule siia tagasi.“

Ma andsin oma sõidutooli ühe teise juhi hoolele, kuid ei läinud koju, waid hulkusin sihitumalt tänowatel, liig erutatud puhkamiseks. Mulle oli see mõistatuseks, mis nüüd 43. korral sündis. Selle juures poleks ju midagi iseäralikku, et senjor Barata proua oma meest waaatama tuli. Aga, tema sarnadus miss Meltoniga ja asjalugu, et ta, nagu Mike teadis, 50000 dollari eest õnnestuste wastu oli kinnitatud — paistis mu arust olewat enam kui kahtlane. Mürdsin ilmaaegu pead, et üksikute sündmuste kokkukuuluwuse suhtes otsusele jõuda, aga kella kuueni, mil jälle Murry-Hallile lähenesin, polnud ma weel mingit lahendust leidnud.

Teenijad lahkusid parajasti jõena majast ja läksid laiali parki ning lähedatesse tänowatesse. Üleni täidetud sõidutoolid tulid alla, puistasid oma sõitjad wälja ja läksid uksi kinni lüües jälle üles.

Siis jäi majas kõik waikseks. Aja-lehekiosk, puwiljakauplus ja sigarettiäri hiiglawestibüülis suluti jälle õöseks.

Mike tõmbas minu kõrwale.

„Barata on kahe daamiga weel ülewal,“ ütles ta. „Naised on üksteisele nii sarnased kui õed, kus juures üks neist 50000 dollari eest on kinnitatud, teine aga ainult tipp-preili on. Mina ei taha auwäärt senjori sugugi kahtlustada, aga — siin pole mingisugune asi mitte kokkukõlas, ja sellepärast peame olema tähelepanelikud!“

Umbes kella seitsme ajal helises kell 42. korral. Mina sõitsin ruttu üles.

Korridoris walitses widewik. Senjor Barata ja miss Melton seisid sõidutooli ukse ees.

„Mul on kahju, miss, et Te ennast ei tunne olewat terwe,“ ütles Barata oma terawa häälega. „Palun, ärge olge töö pärast rahutu. Minu abikaasa jääb siia ja aitab kirjad lõpetada Kui Te homme ennast ei tunne olewat terwe, siis jääge rahulikult koju ja puhake üks päew — ma palun Teid sellepärast . . .“

Siis pigistas ta neiu kätt ja läks oma büroo walgustatud ukse juurde tagasi. Käsi juba ukselingil, pööras ta minu poole:

„Tunni aja pärast wõite mulle ja mrs. Baratale järele tulla. Oletan, et meil siis kõik korras on.“

Ma panin ukse kinni ja wiisin sõidutooli alla. Miss Melton seisis liikumatult nurgas. Minu arust oli ta wäike ja wäsinud. Mu süda tõmbus kokku.

„Kuidas on lugu Teie terwisega, miss?“ küsisin ma. „Kas ehk sõidame liig ruttu?“

Nurgas olewa elektrikipini walgel nägin ma, et ta mulle kübara alt otsa waatas. Tuksatus käis mu kehast äkki läbi. See polnud tema pilk! Wälkkii-resti mõistsin kõik: Minu ees ei seisnud Edna — seal seisis mrs. Barata! Silmapilk pidasin sõidutooli kinni ja pöörsin tema poole.

„Kus on miss Melton?“ kisendasin ma metsikult.

See oli rumalus, aga ärewuses ei jaksanud ma järele mõelda. Naine kahmas taskust rewolwri ja ütles tumedasti:

„Sõitke kohe alla ja ärge lahkuge sõidutoolist enne, kui mina majast olen lahkunud!“

Ma olin enesewalitsemise tagasi wõitnud, wiskasin hoowa teisipidi ja andsin sõidutoolile suurima kiiruse. Me kukkusime sügawusse, nii et hing kinni jäi. Alles wiimastel kordadel sumbutasin kiirust, korraldasin aga nii, et parterrist mööda sõitsime ja niisuguse hooga keldriruumis wastu toetuspuid põrkasime, et lamp kustus ja me põrandale kukkusime.

Naine laskis, aga samal silmapilgul kahmasin ma ta käest kinni ja pidasin seda kõwasti. Wana Jim, tuhkhall ehmatusest, pomises midagi arusaamatut

ja katsus aru saada, mis asi niisuguse praginaga keldrisse kukkus.

Mina kiskusin ukse lahti.

„Jim, tooge silmapilk — —“ algasin ma, aga Mike oli juba kohal.

„Sa elad? Wõtaks tont, kuidas sa mind ehmatasid. Kihutasid ju kui hull, nagu oleksid tahtnud maakerast läbi lennata ja alles Euroopas esile tulla!“

Aga mina katkestasin ta jutu.

„Mike, miss Melton on ülewal! See siin on Barata proua!“

Mike wilistas. Mõne sekundi näis ta ruttu mõtlewat. Siis pööras ta neegri poole:

„Jim, sina wõtad wastutuse selle lady eest oma peale. Seo ta kinni wõi pane ta ketti, kui see sinu arust tarwilik on. Aga kanna hoolt, et ta meie käest ei pääse!“

Jim hirwitas rahulolles. Esimest korda elus tundis ta, et üks naine tema woli all seisis.

Me astusime pimedasse sõidutooli. Ma keerasin hoowa. Kõik oli korras; ainult lamp ei põlenud.

„Pole tarwiski walgust,“ ütles Mike.

„Nüüd kuule tähelepanelikult ja ära, palun, ehmata. Kui teed, mis ütlen, lõpeb kõik weel õnnelikult. Senjor Barata on oma naise miss Meltoni riietesse pannud ja koju saatnud. Miss Melton on üles jäänud, arwatawasti mrs. Barata kostüümis. Mõistad? Kui, oletame, miss Meltoni jalg wääratab ja ta sõidutooli-aku kukub — —“

Ma ei lasknud teda jätkata.

„Jumala eest, Mike sõidame!“ hüüdsin ma ja kahmasin ta käest kinni.

„Rahustu. Tõuse wõimalikult kahinata üles 42. korrale ja pea seal sõidutool kinni.“

Me sõitsime sügawas pimeduses üles. Läbi akende awanes, mida kõrgemale jõudsime, linna öine panoraama, ja kui wiimaks peatasime, ulatas walgusmeri kuni kaugele silmapiirini.

„Wait,“ sosistas Mike, „juhi sõidutool ettewaatlikult üles, nii et ta lagi umbes kaks jalga allpool 42. korra korridori seisab . . . Nii on hea . . . Nüüd istume ja ootame . . .“

Kui kaua me seal ootasime, ei tea ma enam. Mu mõtted läksid segi. Edna oli üksi selle nurjatu mehe wõimu all. Mulle tuli meelde jälle mu unenägu . . .

Seal on ta — minu printsess — mul oli, nagu ei oleks ma weel ärganud . . . Seal leekis minu ees weel üksik, we-rine lõhesilm, kes oma kaljurahnul saaki waritses . . . Jahääl, nagu kerge lehekahin, sosistas mulle waewaltkuuldawalt kõrwa:

„Tule, ta ootab sind! . . .“

Äkki kahmas Mike minu käest kinni.

Meie kohalt kostis kerge kahin. Kostis, nagu hiiliks keegi ettewaatlikult lähemale ja lohistaks midagi enese taga.

Siis kustusid sammud.

Waewalt kuuldawalt liikus sõidutooliuks . . . Wõre rattad kiunusid . . .

Siis kukkus midagi tumedalt ja pehmelt sõidutooli laele . . .

Mike hoidis ikka weel minu käest kinni . . . Ülewal walitses nüüd jälle sügaw waikus . . . Näis, nagu oleks keegi kuulatanud. Siis kajasid jälle sammud . . . Jakõik jäi jälle wait . . .

„Nüüd alla ja nimelt kõige suurema ettewaatusega,“ kuulsin ma Mike sosinat oma kõrwa juures.

Ma kobasin hoowa.

„Mine siin wälja,“ ütles Mike, kui mõne korra alla poole olime jõudnud; „ma wiin sõidutooli weel pisut allapoole ja sina wõid järele waadata, mis senjor Barata meie sõidutooli laele pani.“

Astusin wälja korridori. Sõidutool laskus pikkamisi allapoole. Kui lagi minu kohale jõudis, kummardasin ma ja tundsin oma käte ees inimese keha. Ma teadsin, kes see oli. Aga kui ma miss Meltoni elutu keha olin wälja kannud korridori, ei suutnud ma wiha-hüüet tagasi suruda. Missugune oleks ta wälja näinud, kui ta kahe jala asemel oleks alla kukkunud Murry-Halli 100 meetrit pikast sõidutooliaugust!

Kolmekesi läksime alla keldrikorr-rale. Senjora Barata oli rahulik. Ta ei waadanud miss Meltoni poolegi, kui me selle ühele pingile asetasime.

Miss Melton polnud weel meelemärkusele ärganud. Mike kummardas nuusutades tema kohale.

„Kloroform,“ ütles ta. „aga ta ärkab warsti.“

Samal silmapilgul helises telefon.

Mike jooksis aparaadi juurde.

„Jah, siin öine uksehoidja . . . Senjor Barata? Mis? Teie abikaasa? Praegu leidsime sõidutoolist ühe naisterahwa

surnukeha. Ei, elumärki pole . . . Pea on purustatud . . . Arsti pole vaja, aga me teatasime asjast juba politseile . . . Ilus . . . Silmapilk . . .“

Ta pani telefonitoru käest.

„Sina jääd miss Meltoni juurde,“ ütles ta mulle. „Helista lähemasse politseijaoskonda ja palu, et kaks politseinikku siia saadetak. Mina toon seni senjor Barata alla . . .“

Ta astus sõidutooli ja sõitis üles. Ma lasksin enda ühendada politseiga ja läksin siis Edna juurde tagasi. Wana

Jim oli weel pudeli whiskyga toonud ja walas sellest mõne tilga Ednale suhu. Neiu ajas enda istukile, toetus küünarnukkidele ja waatas imestades oma ümber.

„Edna,“ sosistasin ma tema kohale kummardades.

Ta pani oma käe minu õlale.

„Barata jäi oma osale lõpuni truuks,“ ütles Mike jälle alla tulles, „rebis oma juukseid, kisendas, et Murry-Halli omaniku kohtusse kaebab, sest et sõidutooliaugu wõre ei olla korras olnud, deklameeris, ühe sõnaga, ilma etteütlejata nagu noodi järele . . . Kardan ainult, et ta publikum selle sõnasaju õige jahedalt wastu wõttis. Niipea kui ta oma armulist prouat nägi ja temaga oli mõne sõna wahetanud, jäi ta äkki õige waikseks nagu õhupall, millele auk sisse tehtud. Et kõigele sellele inetule loole lõppu teha, miss Melton, ja nii ütelda epiloogi sisse juhatada“ — ta pilgutask mulle silmi — „palun, teatage mulle, kust see tuli, et Teie selle auwäärt senjori teenistusse astusite?“

„Kohakontor kutsus minu wälja — olin enda sinna juba ammu üles andnud,“ ütles noor neiu. „Nõuti stenotüpisti, kusjuures pearõhku pandi wälimusele. Senjor Barata ilmus ise kontorrise ja walis kahekümneteise hulgast minu. Ta maksis wäga hästi, kuigi mu tegewus ainult selles seisis, et ühe ja sama kirja sajale inimesele saatsin. See sündis muidugi ainult selleks, et ma tema õigeid mõtteid ei märkaks. Aga mina olin juba mitu kuud teenistuse ta ja mul polnud muud walida . . .“

Meil on suur perekond — isa on kaua haige, wennad ja õed alles wäiksed . . . Kõik läks tänini hästi ja mina ei aimanud midagi paha. Siis ilmus Barata proua. Kas olete märganud, et me üksteisele sarnased oleme? Pärast lõunat palus Barata mind, et ta proua kleidi selga ajaksin — tema tahta mind modelliks kasutada, kuna ta proua ära reisiwat ja ta temale Lõuna-Ameerikasse mitmesuguseid asju pidawat järele saatma. Waewalt olin riietunud, kui ta mulle kallale tormas ja mulle mingisuguse rätiku suule surus. Ma kaotasin meelemärguse — ja ärkasin alles siin . . .“

„Waewalt oleksite küll weel meelemärgusele ärganud, miss Melton, kui see aus rüütel sõidutoolis ära ei oleks tunnud proua Baratat Teie kostüümis...“ tähendas Mike. „Noh, sõber,“ patsutas ta mulle õlale, „usun waewalt, et sa weel kauemini maa ja taewa wahel sõidad. Kinnitusselts „Päike“ tasub sulle arwatawasti wiisakalt, et temale 50.000 dollarit päästsid!“

„Mina?“ küsisin ma imestades. „Ilma sinu abita oleksin ma küll waewalt — —“

„Tatataa,“ katkestas tema, „minu pärast ära tee enesele muret. See on ju minu elukutse. Politseiülem nimetas mu Murry-Halli, ja nimelt ainult senjor Barata järele waatama . . . Ta oli meile juba ammu kahtlane . . .“

Mike oli detektiiv! Aga sel ööl nägin ma nii palju ebaharilikku, et mind seegi ei oleks imestanud, kui ta oleks olnud Persia shah!

Me lahkusime üheskoos Murry-Hallist. Mike jättis jumalaga ja mina saatsin miss Meltoni koju. Parki jäime seisma ja waatasime tagasi hiiglamaja poole. mis nagu hiiglakuju meie ees üles kerkis . . . Ja siin ütlesin Ednale, mis siin hiiglalinnas igapäew tuhanded üksteisele ütlewad. Kuid mis sellest. kui seda tuhanded meie ees on ütelnud ja aastasadade jooksul korranud — korraku seda weel tuhanded ka pärast meid lõpmatuseni! Meie kuulsime seda igatahes esimest korda. Ja sel silmapilgul ei leidunud kogu maakeral kedagi teist — peale meie!

Tänutunne.

Austria kirjanik Roda Roda.

Järgnewad ikaldusaastad olid kerjajateks teinud kolm araablast, kes nüüd mööda maailma ümber rändasid, et wäljast leida seda, mis neil kodus puudus: tükikest kuiwa leiba. Sedawiisi edasi sammudes ja oma wiletsusest rääkides tuli ikka ja ikka jälle nende suust:

„Mis Jumal meilt wõttis, wõib ta meile ka jälle tagasi anda. Tema saatis maailma häda ja tema wõib selle oma halastuse läbi jälle ära kutsuda. Lootkem Jumala peale!“

Ühel päewal kerkisid hirmsad pilwed taewa alla. Maru mühises ja mässas. Kui waesed rändajad ei tahtnud paha ilma käes hukkuda, siis pidid nad ühte koopasse warjule pugema.

Nad katsusid hinge tagasi saada ja kawatsesid seni oodata, kuni torm ja wihm wäljas wähenewad.

Seal aga kangutas hirmus wihmasadu ja maru suure kaljurahnu mäeharjalt lahti ja weeretas selle just koopa suu ette. Kolm waest meest olid wängis, nutsid ja ei teadnud, mis neist pidi saama. Sest wäljapääsmine oli wõimatu.

Seal ütles esimene:

„Nutt ei aita. Peame järele kaaluma, kuidas siit hauast weel eluga wõiksime pääseda. Kaljurahn on suur ja raske, sada härge ei jaksaks seda paigast nihutada — kuidas jaksaksime siis weel meie seda nihutada oma nõrkade käewartega? Keegi peale Jumala ei tea meist midagi, ja teaks keegi seda ning tahaks meid aidata, siis pole see tal võimalik. Ainult Jumalal on selleks jõudu.“

„Siis palume temalt abi,“ ütles teine. „Ütleme temale, mis me elus tema pärast oleme head teinud, ja tema halastab meie peale wististi!“

Ja esimene hakkas jutustama:

„Kui ma olin alles noor mees, oli meie wallal jällegi — nagu praegu — kolm näljaastat järestikku ära kannatada. Nii mõnigi kaotas lootuse, nii mõnigi suri mure ja nõrkuse kätte. Kogu ümbruses polnud enam kellegil wilja — ainult minu ait oli weel täis. Mul oli olnud rohke lõikus, ja et ma sõin üksi

ja kokkuhoidlik olin, siis oli mul aidas weel hulk wilja.

Ühel päewal tuli üleaedse naine kurtes ja paludes minu juurde: Tema ema olla suremas, temal olla wiis last, aga ei midagi majas, mina aidaku teda Jumala pärast tema hädas, nagu see üleaedse kohus olla. Waene naine langes minu ette põlwili ja palus minult nuttes tükikest leiba.

Mina olin noor ja tugew. Weel iial polnud ma tundnud puudust. Ja wastasin:

„Mis sa nõuad, seda annan hea meelega, aga enne pead sa oma loori näo eest wõtma, et ma sinu nägu saan näha. Sest ma olen kuulnud, et sa wäga ilus oled. Ei näita sa mulle oma nägu, siis ei wõi ma sulle ka midagi anda!“

Waene naine oli häbelik ja aus, nagu kõik naised meie ümbruses; kuuldes minu alatut kõnet, langes ta silmili maha põrandale ja nuttis kibedaid pisaraid. Siis aga tõusis ta ja lahkus sõnatumalt.

Kuid waheajal kaswas häda ta majas ikka suuremaks. Mees saatis ta teist korda minu juurde, et ta minu südame teeks pehmeks.

Mina kordasin seda, mis talle olin enne ütelnud. Tema pööras mulle selja nagu esimenegi kord ja lahkus.

Kodus jutustas ta oma mehele minu nõudmisest ja palus, teda mitte enam minu juurde saata, sest tema tahtwat sama ausalt surra, kui ta elanud.

Õnnetu mees wastas temale:

„Et oma lastele toitu saada, läheksin ma hea meelega kolm korda surma. Armas naine, kui sa minult armastust ja Jumalalt õnnistust soowid, siis palu meie üleaedset kolmat korda leiba!“

Waene naine ei rääkinud wastu, sest ta ei rääkinud oma mehele iial wastu, ja tuli kolmat korda minu juurde.

Kui ma jälle nõudsin, wõtku minu ees loor näo eest ära, kiskus ta selle ägedalt ära — mina waatasin ta kahwatanud näole, tema suurtesse meelehõitlikkusesse silmadesse ja — ehmata sin kangesti.

Tema wärises ja oleks kukkunud.

Mina küsisin, mis tal on, ja naine vastas:

„Ma kardan Jumala karistust!“

„Alles nüüd käis mul peast läbi: tema, kes nii palju kannatanud, kardab Jumala karistust patu eest, mida ta oli sunnitud tegema, mida mina teda olin tegema sundinud ja mina? . . .“

Kuidas võin mina Jumala ees oma teo eest wastust anda, kui ta minult kord aruandmist nõuab?

Ma pöörsin silmad temalt kõrvale, palusin temalt andeks ja andsin temale nii palju wilja, kui talle iial waja oli.

Seda olen ma, armas Jumal, sinu pärast teinud, ja nüüd aita sina meidki meie õnnetuses!“

Koopasuu ees seisew kaljurahn wärises ja pragises — kolm wangi ootasid põnewalt, mis sünnib — aga mitte kõige pisematki walguskiirt ei langenud hirmsa haua pimedusse.

Nad olid meelt heitmas.

„Jumal ei kuule meid,“ ahastas see wang, kes praegu rääkinud. „Meie teod ei suuda ta südant pehmendada!“

Siis ütles teine, aralt ja alandlikult:

„Issand, kui minu wenna elu mitte pole ärateeninud meehead, siis kuule, mis minul sulle on teatada, ning katsu järele, kas ehk mina sinu armu enam wäärt olen!“

Ja ta algas:

„Seda on palju aega tagasi: Olin tinginud töölised, kes pidid harima minu põldu. Kõik tulid hommikul õigel ajal — ainult üks mitte, kelle laps oli haigeks jäänud. Tema ilmus alles lõuna eel.

Õhtul, kui töö lõppes, läksid kõik minu seltsis koju. Mina maksin neile nende palga wälja, ka sellele, kes alles lõuna eel tulnud, terve päewa eest. See wihastas üht teist, kes hüüdis:

„Ülekohus on see, et mees, kes ainult poole päewa töötas, terve päewapalga saab nagu teisedki. Parema jätan kogu oma palga siia, kui et teda selle laisaga jagan.“

Wasturääkimine ei aidanud. Kangekaelne kade mees wiskas raha minu ette maha ja lahkus.

Mina wõtsin raha üles ja panin kõrwale. Mõni päew hiljem nägin turul ilusa wasika. Selle ostsin ma põlatud raha eest ja otsustasin seda trotsliku töölise jaoks üles kaswatada. Nii sirgus

wasikas lehmaks ja sünnitas aastate jooksul poole tosinat poegi.

Ühel päewal tuli tööline kahetsedes minu juurde ja palus, et temale nüüd selle päewapalga kingiksin.

Mina wõtsin ta käe kõrwale ja wiisin karjamaale, kus tema kari rohtu söi.

„Wõta ja aja nad koju,“ ütlesin ma... Õnnistatud olgu sinu omandus!“

Rauk walas rõõmupisaraid ja wandus mulle nuttes, Jumal ei jätwat mind mu elu raskemal silmapilgul mitte maha.

Nüüd, taewa walitseja, saada täide see tõotus, mis sa mulle tookord oma sulase suu läbi andsid!“

Nõndakõneles teine kolmest wangist. Seal põrus kaljurahn, nagu tahaks ta lõhkeda, ja nihkus koopasuu eest kämbalalaiselt eemale.

„Kiidetud — kiidetud olgu Jumal!“ hüüdsid rändajad ja imesid jänuselt wabaduse esimest wärsket õhku, mis pimedasse koopasse tungis. „Nüüd teata ka sina,“ ütlesid nad kolmandale seltsimehele, „oma elu kaunim tegu!“

Kolmas rändaja oli põlwili maas.

„Issand,“ hoigas ta, „mina pole midagi teinud, mis mind wõiks teha sinu armu wääriliseks.“

Teised ei annud järele.

„Inimene, mõtle ometi järele! Lase kõik oma minewik oma waimu eest möödada — küll sulle siis juba mõni Jumala meelepärane tegu meelde tuleb, kas sa siis iial ei ole annud armuandmeid?“

„See oli minu kohus.“

„Oled sa oma wanemaid austanud?“

„Mitte enam kui tarwis.“

„Jutusta — jutusta sellegipärast — Issand Jumal on armuline!“

Ja tõrkudes algas kolmas wang:

„Poisijõmpsikana hoidsin ma ülewal mägestikus karja. Mul oli isa ja ema, muidu ei kedagi maailmas. Need paar lammast, keda ma hoidsin, olid meie ainus warandus ja lootus. Isa ja ema olid wanad, kes tööd ei jaksanud teha, ja peaaegu pimedad; isa ei saanud enam üksi käiagi, emal wärisesid käed nii, et ta enam midagi ei wõinud kätte wõtta. Wana paar elas all külas, mina wiibisin ülewal mägestikus. Iga õhtu lüpsin ma ämbri piima täis ja kandsin selle kahe tunni tee alla külla — isale

ja emale toiduks. Öösel aga tulin ma oma karja juurde jälle tagasi.

Nii olin ma seda juba ligi aasta teinud, kui ühel päewal torm tuli.

Ma ei saanud sammugi edasi.

Alles öö tulekul jäi torm pisut soikuma. Nüüd julgesin ma teele minna ja läksin alla orgu.

Ma leidsin wanemad magamast ja ei tahtnud neid äratada. Ma langesin põlwili nende jalgade ette ja ootasin, kuni nad ärkaksid.

Nemad aga magasid ja magasid. Kuni hommikuni.

Kui nad silmad awasid, siis andsin neile süüa ja jutustasin, mis mulle juhtunud, rahustasin neid ja rändasin siis jälle tagasi oma karja juurde.

See on ainus hea, mis ma oma elus olen teinud. Kui see sinu ees midagi maksab, armas Jumal, siis halasta meie peale ja heida armu!

Nüüd hakkas kaljurahn koopasuu ees hirmsasti paukuma. Mägi wabises ja koopasuu awanes.

Rändajad wõisid jälle edasi rännata.

Selle ühe pärast, kes oma wanemate und ei olnud eksitanud!

Kuidas Jumal tänust ilma jäi.

Austria kirjanik Peter Rosegger.

Jumal kurtis kord, et inimesed maailmas, kui neil wein hapu on, alati hüüawad: „Issand Jumal, wein on willets!“ Ikka minu nime ühtepõimimine willetsate asjadega — see on wihastamiswäärt!

„Selle wastu teeksin mina nõu,“ wastas Peetrus. „Lase kord õige hea wein kaswada!“

„Sul on õigus, Peetrus. Seda ma teen!“ ütles Jumal. „Et neil wõimalus oleks minu nime ka heade asjadega ühes nimetada!“

Ja Jumal laskis järgneda hea weini-aasta. Ja siis saatis ta Peetruse alla kuulama, mis inimesed nüüd ütlewad.

Peetrus jäi kauaks ära, ja kui ta wiimaks tuli, siis oli ta õige tusane.

„Noh, Peetrus, mis ütlewad inimesed nüüd uuest weinist?“ küsis temalt Jumal.

„Issand,“ wastas Peetrus, „sul ei ole õnne. Sa wõid teha, mis tahad, aga au ei anna nad sulle iialgi.“

„Mis nad siis teewad?“

„Jah,“ ütles Peetrus, „lakuwad, jookwad, laksutawad keelt ja ütlewad: „Kurat, kui hea wein!“

Noorele.

Andres Silla.

Kui pigistawad sind kord elupihid ja eluwasar walab sulle hoop, nii et ju maha jätta tahad roopa, kus kawatsesid kätte saada sihid, —

Siiswalus waikselthambad kokku pure ja pea oma paik seal wisalt kinni: kui eluwasar wõtab sind kord pinni, ei sellepärast sina weel ju sure,

Waid karastatult tuled wälja tuest ja seda kõwem oled kannatama. Sust peab sale elusammas saama, kuid sammast ei wõi saada udusulest!

Elust wäsinud.

Prantsuse kirjanik Fr. Voltaire.

Kuulus näitleja Lekain ei saanud oma noore prouaga hästi läbi. Ei möödunud päewagi, mil nad üksteisega ägedasti ei oleks tülitšenud.

Kui ühel päewal jälle üks niisugune kokkupõrge oli olnud, sattus mees marru ja kisendas:

„Sellest igawesest tülist olen ma tüdinenud. Weel tänapäew teen asjale lõpu!”

Ja proua tegi, mis ta weel iial polnud teinud, kiitis järele.

„Olen elust juba ammugi tüdinenud,“ ütles ta „ja olen juba ammu otsustanud enesele otsa teha. Kui aga nii raske ei oleks kihwti saada!”

„Noh, siis wõtame mõlemad kihwti!” hüüdis Lekain ja hakkas kibedasti naerma. „Kihwti muretsen mina!”

Ja silmapilk läks ta ligidalseiswasse apteeki, mille omanikku ta tundis.

Wärisewal häälel ja silmi jõllitades ütles ta apteekrile:

„Mulle on waja 20 sou eest rotikihwti. Aga ärge seda liig wähe andke.”

Apteeker nägi, at mees rotikihwti ostmiseks liig ärew oli. Ta ei lasknud seda märgata, sügas kõrwatagust ja ütles:

„Oieti ei tohiks ma kihwti anda ilma arsti täheta; aga ma tunnen Teid, herra Lekain, ja tean, et Teie mees ei ole, kes kihwti wõiks kuritahtliselt tarwitada. Sellepärast teen Teiega erandi.”

Ja ta mõötis talle kahekümne sou eest rotikihwti.

Ruttu läks elustwäsinud näitleja koju, kus proua Lekain teda suures ärewuses ootas. Ta oli weeklaasi juba walmis pannud.

Lekain puistas ostetud walge pulbri sinna sisse, segas seda, ulatas klaasi siis abikaasale ja waatas pealt, kuidas see poole klaasi ära jõi. Teise poole jõi tema ise.

„Nii,“ ütles ta, „nüüd kaob meie majast warsti kõik tüli!”

Ja äkilises meeleliigutuses sirutas ta naisele käe.

See wöttis sellest kinni ja peitis oma pea nuttes ta rinnale.

Nüüd heitsid mõlemad woodisse ja ootasid wõetud kihwti mõju.

Kuid midagi ei ilmunud peale suure söögiisu.

Kui nad tund aega waikselt olid surma oodanud, küsis Lekain abikaasalt sumbutatud häälel:

„Oled sa juba surnud?”

„Ei, weel mitte,“ sosistas naine wastu. „Sina siis ka weel mitte?”

„Ei. Aga kaua see nüüd enam ei kesta.”

Jälle jäid nad wait ja ootasid uuesti surma.

Kuid ainult söögi-isu andis ennast tunda.

Wiimaks ei jõudnud näitleja enam wastu panna.

„Luise,“ ütles ta, „kui sa weel elad, siis ole nii hea, tõuse üles ja küpseta mulle kooki. Mul on kõht kangesti tühi.”

„Minuga on lugu samasugune,“ kurtis naine, tõusis ja küpsetas suure munakoogi. Siis söid nad seda suure isuga.

„Enesetapmisest ei näi seekord midagi wälja tulewat,“ seletas Lekain suud pühkides. „Tunnen, et olen pärast söömist nagu uuesti sündinud. Kas sina ka?”

„Mina ka,“ wastas proua, „ja ma ei tea, kas meil ongi põhjust seda kahetseda. Kas me siis tõesti ei wõiks üksteisega weel kord katset teha? Wahest saame nüüd paremini läbi?”

„Sul on õigus,“ kiitis Lekain. „Kui ta meie soowil ei tule, siis ootame, kuni ta ise tuleb. Kui kumbki tagasihoidlik on, wõime hästi läbi saada. Mina teen kõik, mis wõimalik on.”

„Mina ka,“ kinnitas proua.

Kui Lekain teisel hommikul apteegist mööda läks, astus ta sisse ja ütles:

„Kuulge, Teie rotikihwt ei mõjunud sugugi. Mis asi see oli, mis Te mulle eile oieti müüsite?”

„Magneesia,“ wastas apteeker naerdes. „Kas maitses hea?”

Tiiwustatud kala.

Saksa kirjanik Egon v. Kapherr.

Roman Omossow jutustab:

„Mullu käisin ma wenna seltsis Seletsi kaldal kalal. Tead, herra, seal, kus see jõgi pikast järwest läbi jookseb? Hea küll — seda sa tead. Noh, wend oli jäänud ütti, kus ta soolas lõhekalu, mis päewal olime püüdnud. Mina aga — noh, ilm oli ilus, istusin paadis. Paadininas põles tuli ning walgustas musta järwe punakalt. Wesi on sügaw, aga läbipaistew põhjani — tead, herra, põhjast paistawad mitme sülla sügawuselt silma rahnud ja kiwid ja kalad, kes paigal seisawad ja ainult oma rindoime liigutawad. Lühidalt, ma sõidan pikkamisi ja tasakesi ning wahin. Käes on mul neljajaruga väster, mille harud wasthaakidega ehk kisadega warustatud ja mis on kinnitatud pika warre külge. Warre küljes seisab pikk, kõwa nõor, vähemalt wiis sülda pikk, selle ots on köidetud paadi nina külge.

Nii siis: ma sõidan ja wahin — ja waata, wees lamab must pakk. Noh, mõtlen ma, mis pakk siis küll see on? Ma sõidan lähemale, panen uusi puid tulde, nii et sädemed lendawad, ja silmitsen pakku lähemalt. Siis näen, et ta ennast liigutab, just kui kaks suurt tiiba, üles alla, ja tiibade wahel seisab hiiglasuur kala. Tiibadega kala! Nõidkalam!

Ma tahtsin ümber pöörda ja eemale sõuda, ära, ära selle koletise juurest. Ma tundsin õudu.

Ja waatasin üles.

Eemal ütis põles hele tuli, ja minu wend käis edasi ning tagasi ja talitas heledas paistes.

Siis aga, ei tea isegi enam kuidas ja mispärast, wõtsin hoogu ja, paludes pühi ja jumalat, pistsin wästra koletisse. Waewalt tundsin tõuget käes, kui ju wesi wahutama hakkab, wästrawars sügawusse jookseb, nõor järele wuhi-

seb ja äkki nõksatades pingule lendab. Wuhisewas sõidus, risti ja rästi, lendab minu paat üle järwe; tuli kustub, susisedes kukuwad söed wette.

Ma hüüdsin appi Jumala ema, lõin risti ette ja alistusin oma saatusele. Kaasas polnud mul ei nuga ega kirwest, millega oleksin wõinud nõõri katki lõigata ja oma wäikse koorekajaku seisma panna. Juba lähenesin järwe keskpai-gale — kaugel taga siras tuli kaldal. Siis jäid liigutused nõrgemaks ja nõrgemaks, nõõri pingutus andis järele ja paat seisis waikselt wees.

Nüüd wõtsin kõik mõtted kokku, tegin uue tule üles ja hakkasin ette-waatlikult nõõrist sikutama. Jälle algas sõit, aga aeglasemalt, wäsinumalt. Wiimaks wõtsin aerud ja sõudsin kord-korralt ikka tugewamini kalda poole, kus kiwid seisid. Niipea kui kaldale sain, tõmbasin ka paadi maale ja hakkasin siis nõõrist sikutama. Esiotsa õige kergesti, aga siis, kui juba wästrawars esile kerkis, õige tugewasti, ja wesi pritsis ning wahutas.

Siin aga, kaldal seistes olin mina isand: tõmbasin ja tõmbasin ja kiskusin paku kuiwale. See oli haug, mille sarnast ma weel polnud näinud, paks, lai, pikk ja raske ja, küüntega tema seljas kinni — kotkas, kel hiiglatiivad ja walge nokk!

Nüüd oli mõistatus lahendatud ja ma naersin oma ehmatuse üle, oma lapsiku ebausule üle. Kotkas oli alles üsna wärske — wastane oli ta wist alles mõni päew tagasi ära uputanud.

Jah, herra, tihti eksitakse. Nii mõnigi tahab püüda karu, aga karu püüab tema kinni. Nii oli lugu ka kala ja kotkaga. Padanskis kaalusime ta ära — haugi nimelt: seitsekümmend naela kaalus ta, jah, herra, seitsekümmend naela. . .“

Mees, kes maaferaft läbi kukkus.

Ameerika kirjanik Carolyn Wells'i romaan.

6

„Ei, ei! Kui teida näete, et ütle Te seda enam.“

Wahetajal olime jõudnud minu korterisse ja leidfime Riversi seal juba eest. Tutvustafin neid ja Riversil oli filmanõhtawalt hea meel, et tuntud detektiiviga, kellest temale olin rääkinud, tuttawaks sai.

„Kui Te selgeks suudaksite teha, kes ma o'len, siis oleksin Teile väga tänulik,“ ütles ta naeratades. „Mina annan Teile enda ise tarwitada.“

„On Teil Amory Manningi päewapilt?“ küstis Wise minult.

Andsin talle ühe ajalehe Manningi pildiga; selles seists ta ta kadumise kirjeldus.

Wise uuris seda ja sõrdeles mehega, kes ta ees istus.

„Mitte vähematki sarnadust,“ ütles ta pettunult.

„Sowiksin, et wõiksin tema asemel olla,“ naeris Rivers. „Aga ma tulen ju kaugel.“

„Jutustage mulle oma reifist,“ palus Wise.

„Balju ei tea ma sellest jutustada, ja Te ei tohi mind wälja naerda, sest seda ma ei fallt! Nii siis — kuulge. — Millal ja kus minu reis algas, seda ma ei tea, aga mul on weel selgesti meeles, et lõpmata fana maaferaft pimedas läbi kukkusin. Kukkusin kufagil põhjas fiske, jalad ees, ja kukkusin ifka edast, kuni ma New Yorgis jälle wälja tuln. Nad leidfin mu East Riveris, aga kuidas ma sinna sain, seda ma ei tea.“

„Kas olite riides, kui reis algas?“

„Seda ma oletan. Wähemalt ei wõi ma mõelda, et ma kui normaalne, wiisakas mees paljalt reifile läksin. Aga jäätükfide wahel suplemine rebis mul wististi riided seljast. Nagu Coleridge oma luuletuses ütleb: „Jää oli siin, jää oli seal, jää oli ringi igal pool“ — nii umbes wõis see olla. Nagu näete, mäletan ma oma titaate weel peast.“

„See on imelik,“ tähendas Wise pead raputades. „Kas olete wahelt luuletaja —?“

„Noh, õnnetusest saadit vähemalt pole ma weel luuletanud!“

„Ja weel üks asi paistab mulle filma,“ jattas Wise. Enamasti ei jaffa amneefiat põdejad enam sõnu mäletada. Teie aga räägite väga srowalt ja Teil on haruldane sõnata-gawara.“

„See on õige,“ ütles Rivers ja näis pisut wäsinud olewat, nagu ei tahaks ta oma looft enam rääkida. „Noh — et teist juttu wõtta — kuidas on lood Teie uurimistega, herra Wise? Kas olete mõrtsukatle juba lähemale jõudnud?“

„Noh, oleme juba mõndagi teada saanud, herra Rivers. Kas teate Teie sellest midagi?“

„Olen kõik ajalehe teated läbi lugenud ja herra Brice on mulle ta üht ja teist jutustanud. Nii humitab mind väga, sest ma usun, ta minul on pisut detektiivi osawust.“

Nüüd hakkafime kõik kolmefest asja lähemalt harutama, ja sellejuures ilmutas Rivers nii terawat mõistust ja detektiivi osawust, et Wise ja tema peagi heaks sõbraks said.

Kui ta kuulis määratud tasust, jattus Rivers waimustusse.

„Selle raha saan mina!“ hüübis ta. „Meie mõlemad! Wabandage, herrra Wise, aga mina wõiklen Teiega ja saan raha omale. Teie olete hoiatatud, sest nüüd tarwitan kõik, mis ütlete, oma kasuks. Sest kui mulle midagi väga tarwilit on, siis on need 10,000 dollarit! Saaksin ifegi 20,000 dollariga hakkama. Nüüd lähel ast lahti: efsimatu detektiiv Rivers alustab oma tegewuse!“

Benny Wise hakkas heledasti naerma, ilma et vähematki tundelikust o'leks ilmutanud.

„Muud kui edast, mu poisj!“ wastas ta elawalt. „Teen Teile ettepaneku, Teie töötate minu seltsis ja mina Teie seltsis. Kui saame kätte Manningi wõi mõrtsuka, wõi ka mõlemad, siis saate Teie mõlemad tasud. Mina lepin sellega, mis mulle mujalt sülle kukub.“

„Tehtud!“ hõiskas Rivers. „Kas on wahelt Manning mõrtsukas?“

„Ei,“ ütlesin mina. „See on wõimatu. Manning on preili Raynorisse armunud ja oleks seeja kõik oma lootused kaotanud, kui ta neiu eestseisja oleks ära tapnud.“

„Aga eestseisja ei tahtnud ju sest kofilaseft teadagi!“

„Mks ta kõik! Mina tunnen Manningit ja Teie teida ei tunne. Küll ei tunne ma teida lähemalt, aga kindel on, et tema niifugune mees ei ole, kes ühe lugupeetud kaaskodaniku ainult sellepärast ära tapab, et see ta kofjatawatjusega nõus ei ole.“

„Noh — siis mitte! Aga nüüd ma algan, teate. Pealegi, kuidas on lugu kofhaga, mida mulle lubafite muretseba?“

„Jätame selle efiotsa, Rivers!“ ütles nüüd Wtje. „Kui rahul olete, võidan Teie kahets nädalaks või enamaks kostile ja Teie aitate mind selle eest. See on minu tõsine nõu. Teie kui võõras võite siin ja seal ringi waadata, kuhu mina ei või minna. Kui pärast mõlemad tasud saate, võite mulle ju, kui seda just soovite, kulud kinni maksta. Ja kui Te raha ei saa, võin ju oodata, kuni raha saate.“

„Olen nõus!“ vastas Rivers lühikeste mõtlemise järel. „Teie olete tore poiss, Benny Wise!“

Koputamine ukkel teatas Nora tulekut, ja tema taga ilmus Jenny, kelle järele võis hmingitud nagu trotsivat ilmet kandis.

„Jenny teab, kes see „Lüli“ on, aga ei taha seda ütelda,“ seletas Nora.

„Oh, küll ta juba ütleb,“ vastas Wise ja pilgutab Jennyle filmi. Minu imestuseks filmis Jenny Wise't õige kartlikult, kuid sai warsti jälle julgemaks.

„Mina ei tea seda kindlasti ja ei taha kedagi kahlustada,“ pomises ta.

„See et tee neile kahju, kui nad midagi paha pole teinud,“ kinnitas Wise. „Urge rääkige mõistatust, Jenny!“

Jenny waatas teda luurates, ja kui Wise rõõmijasti naeratas, siis naeratas temagi.

„Meie teeme sellest nagu mängu, jatkas Wise. „Kuna Teie ei tea, keda ma mõtlen, ja mina ei tea, keda Teie mõtlete, siis mängime nii: Mina ütlen, „tean, et ta üks tark isik on.“ Nüüd on Teie kord tema kohta midagi ütelda.“

Jenny vastas nagu võlumuse külles olles:

„Tean, et ta on paha isik.“

„Tean, et ta on ilus naine,“ ütles Wise.

„Ja mina tean, et ta ilus ei ole!“ hüüdis Jenny.

„Tean, et tal on mustad juuksed, et ta ennast hästi riietab ja et tal on kübara nõel skarbäusega.“

„Seda tean minagi!“

Jenny oli põnewusest hingetu.

„Ei, see ei lähe. Teie peate midagi wastandit ütlema sellest, mis mina ütlen.“

„Noh, ma tean, et ta on herra Rodmani sõbranna.“

„Ja herra Gately oma!“

„Oh ei, seda ma ei usu.“

Jenny paistis olevat ausasti üllatatud.

„Noh, mina tean, et ta on telegrafist.“

„Jah, ja et ta enam raha wälja annab kui saab!“

„Mina tean, et ta on tubli neiu!“

„Noh jah — teatud liigist. Aga ta —“

„Süttetab sigaretti.“

„Jah, seda ta teeb. Ja see on hirmus!“

„Nüüd on Teie kord. Te teate, et teda „Lüliks“ kutsutakse.“

„Tean, et teda selleks kutsuti, aga õige pilke nimi see ei ole; ma ei tea ka, mis ta tähendab.“

„Kus ta on?“

Jenny sõistatas talle aadressi kõrnu.

„Brice, õige nii lahke ja telefoneerige politsei peawalitsusele ja ütlege ülemale Martinile, et ta — mis ta nimi nüüd jälle oli, Jenny?“

„Mi — mina — pole seda ütelnud,“ sõistatas neiu.

„Noh, siis ütlege, ütlege nüüd. Tean seda muidugi. Ta algab S tähega.“

„Tema ristiniimi —“

„Ja perekonnanimi R tähega. Näete nüüd, et tean. Rääkige!“

„Sadie Kent,“ sõistatas Jenny uimastelt.

„No muidugi! Sadie Kent. Nii siis tehke seda, herra Brice. See isik tuleb arreteerida. Minge parem ise telegraafi kontorisse ja oodake seal politseinikku. Palun ruttu!“

Mina lippastu teele.

Seaduse kange käsi tõstab ruttu, kui tahab. Poole tunni pärast arreteeriti Sadie Kent telegraafikontoris ja nimelt süüdistuse peale, et ta salatelegrammid, mis sõjawarustuse ladule ja aurikselfabele saadetud, ära warastanud ja isikutele müünud, kes need tema teated waenulikule riigile edasi andsid.

Neiu, õigemini naine — etendas esiti ilmsüütü osa, aga see ei aidanud. Ta arreteeriti ja kõik ta palmed olid asjatud. Minult üks palwe täideti. Ta palus jumala keeli, et tohiks oma emale telefoneerida, ja Hudson lastis oma sõdame pehmeks teha.

„Teie ise seda teha ei tohi,“ ütles ta. „Aga wahest teeb seda herra Brice.“

„Oh, kui nii lahke oleksite!“ palus Sadie, kes ise imeilus oli. „Tarkwitete ainult helistada nr. 83,649 Greenwich Squarel ja küsida proua Kenti järele. Ütelge temale, palun, et — et ma täna õhtul koju ei tule. See on kõik.“

Ta hääli kustus ja ta surus taskurätiku nuuskudes huultele.

Ta wiidi minema ja mina ruttasin oma ülesannet täitma. Üks lahke hääli wastas mulle ja ütles, et proua Kent ise telefoni juures olla ja tänawat.

Siis läksin ruttu koju tagasi, kus Wise ja Rivers mind juba ootasid. Kuid waewalt olin mantli seljast ja kübara peast wõtnud, kui Bizi kui tormituul sisse lendas.

„Do, Teie kõik koos,“ hüüdis ta kõige suuremas ärevuses, „Olive on kadunud! Ta on

röövitud või vägivallaga ära viidud. Temale on telefoneeritud, ja ta jooksis üle pea-kaela minema, ilma et peale proua Baili kellelgi oleks midagi ütelnud — palus ainult, tema äraolekust mitte midagi rääkida."

"Kuhu ta siis läks?" kirjutasin ma ja tõmbasin mantli jälle selga.

"Seda ei tea keegi. Sain seda praegu proua Baililt suure waewaga teada ja sedagi ainult, et teda hirmsasti ähwardasin. Tema ei tea, kuhu Olive läks — keegi ei tea seda — aga mees, kes talle telefoneeris, on ütelnud, Manning tulnud tema juurde, aga ainult mõnekümneminutilise, ja kui ta teda näha soovib, siis tulge kohe. Täpselt kell neli sõita auto ukse ette ja sinna istugu ta küsimata, kuhu auto ta viib. Ja seda ta tegi ja on lubanud proua Bailile kohe telefoneerida, kui Amory Manningi juurde jõuab — nii umbes weerand tunni pärast. Ja nüüd on tund mööda! Ja mitte sõnagi tema poolt. Ja rumal Bail ei tee muud, kui jookseb ühest toast teisi ja katab oma juukseid!"

"Seda võib uskuda. Kust peame teda otsima, Wise?"

"Seda ma tõesti ei tea."

Seekord oli osav detektiiv tõesti nõulu.

"Do Benny Wise!"

Zizi hakkas nutma. Siis jatkas ta:

"Kui Teie ei tea, mis peame tegema, siis ei tea seda keegi. Olive tapetakse või hoitakse lunastusrahandubjate poolt kinni — või Jumal teab veel mis! Mis peame küll tegema!?"

"Aga tume vaikust kuulutas, et keegi midagi nõu ei teadnud anda.

13.

Olive lugu.

"Andke mulle ometi mõni taskurätik!" käskis Zizi, ja täie digusega, sest tema pisike batist-räbal oli ainult veel väike kera, milliga ta ilmaaegu oma filmi näppis.

Ma jooksin magamistuppa ja tõin temale sealte rätiku.

"Täna!" ütles ta ja tarvitab seda tublisti. "Nüüd aga, mehed, kõik tööle! Kell on juba viis ja Olive läks kell 4 teele — Jumal teab, mis temale kõik võib juhtuda. Meie peame ta päästma!"

"Ja päästame ka," seletas Rivers energiliselt. "Kuidas on lugu, küll, herra Br'ce?"

Ma jutustasin lühidalt küli arretereerimist. Kuid teatasin, et ta oma emale oli telefoneerinud, hüübis Rivers:

"Mis? Seda Hudson lubas? Noh, seal ta nüüd on! Muidugi ei olnud see teatud proua

Kent tema ema. Ütlen Teile midagi. See telefoneerimine oli kofkurägitud trikk. Ema, Jumal teab, kes ta oli — kuradi manaema või keegi teine selle sarnane — oli selle hoituse peale ette valmistatud ja korraldas Olive äravõtmise."

"Aga miks?" küüsin mina.

"Võib olla kättemaksuks, kui teisi kavatseti kaimas polnud. Etis ole tõsi, herra Wise?"

"Jah — ja Teie olete tark pea. Kõige pealt on nüüd waja selle "ema" maja leida."

"Voodetawasti ei ole telefoninumber mitte ainult küli —"

"Ratsuge ometi Jumala pärast!" palus Zizi.

"Jga sekund on kallis. Ma tunnen preili Olive pärast nii suurt hirmu. Tema on kuuma peaga — ütlen Teile — teda ei ole kerge kinni hoida — ja kes teab, mis temale tehtakse."

Mul oli telefoni number veel õnnets meele ja kuulsin kohe, et maja Washington Equare ääres seisis.

"Ratsuge telefoni kaudu taksomeeter!" hüüdis Zizi ja wõttis enesele pika kreebi ümber, selle üht otsa üle öla wifates.

Siis jooksis ta pürgi ette ja puuderdas oma nina.

"Ma mõtlen, me sõidame kõik sinna, ja usun waewalt, et veel edasi tarwitseme otsida," jatkas ta hingetult. "Preili Olive on seal — ma tunnen seda. Waenlaste käes — aga ta on wahwa ja ma ei usu, et hiljaks jääme, kui aga ruttame, nagu lähetsime tuld kustutama."

Kenti korter oli kolmandal korral, ja kuna Zizi trepist üles tormas, ilma et sõidutooli oleks ära oodanud, siis jooksid mehed temale järele.

Üks kessealine naine amas ukse, ja enne kui mina midagi sain ütelda, tungis Zizio uksepraod waele ja sistsas.

"Toome, küllilt" teateid!"

See mõjus kui nõidsõna, ja naine saatis neid ilma sõna'ausumata, aga tõsisel, murelikul näol tuppa.

"Teie olite selle peale ette valmistatud?" küüsin Zizi ikka veel tasasel, usaldawal toonil.

"Mille peale?" wastas naine umbusklikult.

"Sadie arretereerimise peale," ütles Zizi, ja ta mustad filmad muutusid litjaks, kuna ta näisi silmitses.

Aga see ei läinud lõksu.

"Mina ei tea mingitugust arretereerimist," wastas ta jahedalt. "Kahlemata olete majanumbriega eksinud."

"Seda ma ei usu," wõttis Wise walibalt sõna. Jätke kõrwalpeidlemine, madam. "Küli"

Sadie on wangis. Kas wastate meie küsimustele, wõi soovite ka Teie, et Teid arreteeritakse?"

"Mul pole midagi ütelda," pomises naine köitkudes ja waatas wilksti kõrwaltoa uksele, mis kinni oli. Zizi nägi seda.

"Kas preili Raynor on seal?" küsis ta nüüd nii äkki, et proua Kent peaaegu tasakaalu kaotas. Aga ta wõttis enda koku ja wastas:

"Ei tea, mis arwate. Mina ei tunne kedagi preili Raynori."

"Ah mis!" hirmutas Zizi. "Ärge walestage. Kuulen ju preili Raynori häält."

See küll nii ei olnud, aga kui ta oma pea kõweraks paenutas, nagu oleks ta kuulatanud, siis jäi ka proua Kent tahtmata kuulatama.

Kajas tume karjatus — pool lämbunud, aga selgesti kuuldam appihüüe.

Silmapiilk tormas Rivers kinnise ukse juurde ja amas selle kähku.

Ja seal, kõrwaltoas, seisis Olive Raynor, rätik suus ja filmad loitmas. George Rodman hoidis ta käewarrest kinni ja näis teda tahtwat hirmutada.

Zizi jooksis Olive juurde ja kiskus tal rätiku suust.

Rodman jäi täitsa rahulitaks ja ütles ainult:

"Jätke see daam rahule. Tema on minu pruut!"

"Kurat on Teie pruut!" hüüdis Zizi. "Sellega Te kaugele ei saa, herra Rodman."

"Päästke minu!" ümises Olive ja waatas kord minu, kord Wise peale. Kord waatas ta ka Riversi peale, aga pööras siis kohe jälle meeleheitlikult minu poole.

Ma ei saanud temast öieti aru. Ta pidi ju ometi teadma, et meie tulet kõik hädaohud kõrwaldas.

"Kas olete kihlatud?" küsis Rivers awameelselt.

"Ei!" wastas Olive wihaselt. "Ei ilalgi!"

"Siis —"

Rivers tahtis teda Rodmani käest wabastada, aga see ütles rahulikult:

"Walun üks filmapiilk!"

Ja sohkistas Olivele midagi kõrwa.

See kahwatas ja wankus. Suuril, abituil silmil wahtis ta tarretult Rodmanile otsa.

"Kas olete minu pruut?" küsis Rodman tumedasti.

"Jah," kogeles preili Raynor waewaga. Ma ei teadnud öieti, mis pidin tegema, ja la Wise oli kahewahel. Aga Rivers astus lähemale ja küsis.

"Kas see mees sunnib Teid seda wastu tahtmist ütlemata?"

Rodman wõttis nelu käewarrest kinni ja puuris teda ahwardama pilguga.

Neiu ei wastanud, aga ta troostitumad filmad tõendastid seda, mis Rivers oli oletanud.

Mis pidime tegema?

Olive oli Rodmani tõenduse kinnitanud, ja me ei wõinud ju neiu ta peigmehelt wälja nõuda.

Zizi päästis seisukorra, kuna ta wõidurõõmsalt hüüdis:

"Üli" on meie käes! Ta on wangistatud!"

"Mis!" hüüdis Olive, ja Rodman ütles jäiselt: "Saladus on teada — olgu siis —"

Ta tegi liigutuse, nagu oleks ta tahtnud ilwet oma rinnale tõmmata.

Wastifustundega rabeles Olive, et tema käest lahti saada. Seft selle mehe õrnus oli talle nähtawasti weel wastikum kui ta ahwardus.

"Jätke see daam rahule!" käskis Rivers.

"Hoolitse ise oma asjade eest!" mõirgas Rodman ja kiskus Olive oma käte wahele

"Sina oled minu oma, eks ole töft, mu armas?"

Wastikus, mis Olive näolt Rodmani wastu wälja paistis, pani Riversi kihama. Ta wõttis ahwardama seisaku ja kiskendas:

"Laske see daam lahti! Ta ei taha —"

Trotslikult tõmbas Rodman Olive weel lähemale, et teda suubelda, kuid neiu suust tuli meeleheitlik kiljatus.

See mõjus kui tulesäde püstitrohuwadis.

Silmapiilk tormas Rivers Rodmani kallale ja kiskus Olive ta käest lahti.

Wihast turtskudes ahwardas Rodman Riversit rusikaga, aga Rivers tõrjus ta alt üles lüües eemale. Rodman lõi talle selle eest näkku, aga Rivers ei jäänud wõlgu —

Zizi, kes Olive juurde jooksnud ja teda rahustada püüdis, silmittes mehi wälkuwail silmil. See wõitlus äratas ta loomuses meeskut wastutaja ja ta wahetas wärwi, selle järele, kumb mees wõitja, kumb kaotaja oli.

Olive peitis oma käd kätesse, et mitte midagi näha, Zizi aga wõttis kahewõitlusest tõsise waimustusega osa.

Rodman oli hirmus wastane, aga Rivers tasus osawusega, mis tal jõust puundus. Wise ja mina katsusime mehi mitu korda lahutada, aga asjatunult, sest ka meie saime rusikate wihma maitsta.

Waatastime hulgiga, kuidas Rodman kallale kippus ja Rivers ta pillawalt naeratades tagasi tõrjus. Siis tormas Rodman, mõirates kui wihane härg, pead ees hoides Riversi kallale, kes wälkiresti kõrwale kargas ja mehele tubli rusikahooi pähe andis.

Õfegi see ei saanud Rodmani meelemärfusele ja wõttis uut hoogu, kui Wise paraja filmapiilgu walis ja tasakesti ütles:

„Nüüd, Brice!“

Ühe hüppega kargasin ma edasi ja mõtlin Riverst laelaümbert kinni, teda Rodmani juurest eemale tirida katkudes, kuna see poolvästirest Wise kätte mahel siples.

„Kaske lahti, Rivers!“ hüüdsin ma manitsedes.

Uga ta wahtis mulle arusaamatult otša, ja siis wabastas Rodman enda ühe ropsuga Wise kätte mahelt, kuna Rivers minu käest nagu angerjas ära libises, ja mõtlus algas uuesti. Wiimaks pööratas Rivers rusikaga nii kõvasti Rodmanile kõrwa peale, et see lord enese ümber pööras ja siis prantsatades pörandale kukus, kuhu ta lamama jäi.

Rahuldatult pööras Rivers tema juurest ära ja ütles:

„Wabandage, preili Raynor. Ma ei mõinud teistki! Niisugune mehelontrus!“

„Nüüd aga lõpp!“ seletas Wise, kui Rodman ennast jälle katsus jalule ajada. „Minu lugupidamus, herra Rivers! Olete täismees. Kui nüüd olete toibunud — ja see näib nii olewat — siis mõiksite Teie ja herra Brice preili Raynori koju saata, kuna mina veel siia jään asju seletama.“

Auto ootas all. Mina ja Rivers aitasime neiu tõlda ja läksime siis ka ise sinna. Rivers oli wait ja mõtles. Mulle näis, nagu oleks mõtlus temas mingisuguse mälestuse äratanud. Uga weel enne kui sõibile jõudime, ärkas ta ja nüüd andis Olive talle kää ja ütles:

„Olen Teie palju tänu mõlgu, herra Rivers, seitsaadi, kui ilmustite põinud mul küll enam hädaohtu karta, aga Te tegite mulle rõõmu, kui seda viletsat meest tublisti karistasite!“

Ta ilusad filmad leekisid õiglasel meelepahas ja ka Bizi näost paistis sügaw rahulbus.

„Teie andsite talle tublisti, herra Rivers!“ ütles ta. „Küll Penny Wise ta nüüd mähispehmeks teeb. Uga mis ta Teiega tegi, preili Olive? Mispärašt tahtis ta Teid sunnida ütlemata, et temaga olete kihlatud?“

„Ta ähwardas mind millegi — hirmsaga,“ sosistas Olive häälalt, kuna ta näost walu paistis. „Ärge küsige. Ma ei wõi seda ütelda — ei wõi seda ütelda mitte kellegile —“

„Kannatage, kuni herra, Wise tuleb!“ rahustas Rivers teda. „Seda peate usaldama. Küll tema Teile nõu annab Uga asi edeneb hästi, eks, Brice? „Düli“ wangis, Rodman Penny Wise käes ja preili Raynor kodus — ohoo! Mulle näib, et nüüd lõik kiresti areneb!“

„Uga,“ algas Olive, ei saanud äga kaugeemale, sest et auto ta maja ees peatas.

Broue Bail mõttis ta pifarfilmil wastu, ja kuna kolm daami efiti üles läksid, siis jäin ma Riverstga üksi.

„See tahemõitlus — milleks ma Teie pealegi õnnesoomin — on Teis mõne mälestuse äratanud, eks ole?“ küsisin ma.

„Jah, aga ainult filmapilguks,“ wastas tema. „See walgatas — ja kustus. Mine kas wõi hulluks! Uga mis aitab muretsemine? Küll ta lord juba jälle ärkab Sinnamaani olen ma Aga Rivers ja tahan katsuda selle nimele au teha.“

14.

Rus on Manning?

„Teie peate sõõgiasaks siia jääma!“ kuulbus elutoa pimedast oihast hääl.

Ma waatasin üles ja nägin Bizi walget näolappi ühe eesriiete mahel. Vähemal filmapilgul tuli ta tupp minu ette.

„Preili Raynor rõõmustaks ja proua Wall palub Teid ka selleks. Nad tahawad ka Penny Wiset siia jätta, ja preili Raynor —“

„Preili Raynor tahaks herra Riverst ta abt eest tänada —“

Ja Olive ilmus Bizi taga. Ta naeratas nüüd, aga ta huuled tuisusid ja filmad olid märjad.

„Ei ole põhjust!“ ütles Rivers elawalt. „Wastuotsa, ma pean ennast wabandama, et enda Teie juuresolekul nii unustasin. Uga ma pean tunnistama, ei ma täitsa meeletuks sain, kui nägin, kuidas see loer Teid katsus hirmutada. Kui Teie mulle andeks annate, siis olen õiglaselt rõõmus et sellest kaabakast jagu sain.“

„Kas annate mulle andeks?“

„Uga midugi ja südamest! Olin surmahirmus — ja — ja — kardan weelgi.“

„Mida?“ hüüdis Rivers ärewalt, jatkas aga kohe: „Uga mul ei ole õigust Teile seda ütelda. Herra Rodman piinas mind — ah — ahwardusega — ja —“

Sel pilgul tulid Wise ja proua Bail tupp, ja kohe selle järele läksime sõõma.

„Meie asjast ei tohi laua juures midagi rääkida,“ seletas Wise, ja me sõime, nagu oleks see olnud mõni pidusõõl.

Pärast tõusmist läksime suurde, mugawasse raamatukogutuppa kohwi jooma, ja alles nüüd hakkas Wise Olive loo kohta seletust nõudma.

„Et herra Rivers Sabie Kenti telefoni teadet kohe trikitis armas oli tark tegu ja see wiis Rodmani areteerimisele,“ ütles ta. „Uga nüüd on kõige pealt Teil sõna, preili Raynor.“

„Mis mind sundis seda sõltu tegema, on Teil juba teada,“ algas Olive. „Tahtsin herra Manningilt tingimata näha ja ma ei kartnud

eflotsa dieti midagi. Alles kui proua Kent minu sisse lastis ja tупpa wiis, kus Rodman mind ootas, hakkas asi mulle õudsets minema. Minu küsimusele, kus herra Manning on, vastas ta toorelt naerdes, sellest ei olla temal aimugi, ja siis sai mulle ka kohe selgeks, et olin lõksu läinud. Rodman tegi mulle nüüd kosjatepaneku ja seletas, et kui sellega nõus olen, ta siis ka hoolt kannab, et onu tapmise kahtlus minu peale ei langeks. Kui ma sellest ei küskinud, hakkas ta mind ähwardama ja seletas, kui ma seda ei tee, tema siis — oh, seda ei wõi ega taha ma ütelda!"

„Surwe," pomises Wise, kes neiu terawasti silmitses.

„Jah, ja see oli — hirmus ähwardus. Ta näis imestawat, et ma ennast ei lastnud arats teha, ja töötas wiimaks, kui ma herra Wise lahti lasaksin ja oma onu mõrtsukat enam jälgida lase, mind lahti lasta ja mitte enam tülitada. Sellega ei tahtnud ma leppida, ja siis sai ta wihaseks — ja — ja — ütles mulle hirmsaid asju!"

Olive wabises ja ta huuled tuitasid.

Nüüd tuli Zizi oma harilikult poolpimedast nurgast wälja, langes Olive kõrwale põlwili ja sülitas tasakesti ta läbi. Ja Olive waatas tänuhulga temale ja jatkas:

„Ta hullas ja ähwardas, isegi kui proua Kent tuli tупpa ja ütles — ütles asju —! Mina kohtusin nii wäga, et ennast ei teadnud aidata — olin nõutu. Ja korraga kolistati, ja kui Kent wälja läks uft awama, sibus Rodman minu suu rätikuga kinni, üteldes: „Appi karjuda ei tohi! Seda ütlen ma Teile!" Ja — muud teate ju isegi —"

Neiu lõpetas ja tõmbas õhates hinge.

„Do, ma nägin kohe sellelt naiselt, et Teile seal luku taga olite," hüüdis Zizi. „Ja tahtsin juba karjuma hakata, kui herra Rivers usse jalaga lahti läi. Aga kust tulite selle peale, et ütlesite, Teile olla Rodmaniga kihlatud!"

„Seda — seda ei wõi ma ütelda," sosistas Olive kahwatades. „Ei wõi — ei wõi — wõib olla wahesti kord hiljem —"

Ta pea wajus Zizi õlale ja selle kella-hääl ütles:

„Nii — nii — ärge rääkige enam, preili Olive! Penny Wise, nüüd on Teil sõna!"

„A l l r i g h t!" vastas Wise. „Tähendab George Rodman on poliitsei käes, aga ta on kawal mees, ja ma kahtlen wäga, kas teda kurtööbss saab kahtlustada, wähemalt selgeks teha, et ta sellega ühenduses on. Sest on teada,

kus ta sel filmapilgul wiibis. Üks salapolitsent, kes teda juba mõni aeg walwab, wiibis kurtööb filmapilgul tema juures büroos, läks siis tema seltsis trepist alla ja nägi teda sõidutoolile astumat. Uft on nüüd nii. Sabie Kent on ühe wälisriigi osterud nuuskur. Teda kutsutakse „lülits," sest et ta selle riigi nuuskimis-süsteemis tähtsam ahalalalt on. Tal oli telegraafkontoris usalduskoht ja on sadanded telegrammid sellega riigile ära müünnud.

Tema on õige kardetaw isik — metskass ja sellejuures wäga kawal. Me peame katsuma tema käest tött kawaluse abil kätte saada —

Olive liigutas ennast rahutult ja Zizi waatas Wise poole, mille järele see üles tõusis, et jumalaga jätta.

„Teie olete päris otsas, preili Olive," ütles Zizi tasakesti. „Ütelge herradele head ööd ja tulge minu seltsis. Ka Teile tulge kaasa, proua Wail," ütles ta Wise waewalt märgatawa märguande peale. „Ilma Teieta ei saa me'e sõbranna woodisse!"

Niipea kui daamid toast olid lahkunud, algas Wise:

„Mul on Teile weel midagi tähtsat teatada, herra Price. Näib peaaegu nii, et Sabie Kent oma telegrammid on Rodmanile müünnud, ja see siis edasi — kas mõistate wahesti ise?"

„Ei," wastasin mina.

Rivers aga pajatas:

„Rääkige!"

„Koh, mina usun, ta andis nad Gatelyle edasi."

„Gately! Gately nuuskur ja äraandja! Jnimene, kas olete hulluks läinud?"

Wise kehitas õlgu.

„Ma tean, et Sabie Kentil temaga kurtööbpäewal salajane kokkusaamine oli. Teate isegi — monogrammfigaretid, kübarandel j n e. Nii siis olid nad kahekesti kaunis sõbrad. Mul on hirm seda preili Raynorile ütelda, sest see köik heidab Amos Gatelyle paha walgust. Emb kumb, kas oit ta nuuskimise osaline wõi — preili Kent on temale mõnes teises suhtes lähedal seisnud." (Järgneb).

Kirjatwastused:

Woldemar K. — Siin. Huwitawaid mõistatust wõtame heameelega wastu „Romaan'is" awaldamiseks.

E. L. — Wõrus. Saadetud mõistatuse awaldamine „Romaan'is". Palume ka tulewikus huwitawaid mõistatust saata.

Anette Milkop, F. Moormann, R. Pakin, Pärnpuu, W. Pichelstein, Hedwig Puijat, Mary Ratas, Karl Saarepera, A. Störn, H. Sander, S. Truumann, Gustaw Truumann, M. Tiido, E. Weid, „Dicky“.

Tartust: J. Altosaar, Endel Eilsen, Joh. Jürgenson, W. Jauram, R. Jakobson, A. Kübarsepp, W. Lahk, Eduard Lind, Rud. Korp, P. Madisson, E. Madisson, Osk. Märs, J. Soord, Arn. Säärits, Johan Sorgenbits, August Sakk, Leopold Soonberg, Aleks. Sabrak, E. Trilljärw, K. Tralla, A. Taar, Bethy Tiido, Aleks. Tamtik, P. Parts.

Walgast: Hilda Almann, Ed. W. Kulura, Ed. Warik, F. Reiljan.

Wõrust: Aug. Kõiw, R. Kornel, A. Lensment, Ewald Tsahkna.

Pärnust: Anton Annus, Elm. Bachson, Hilma Bester, Woldemar Jngermann, Irene Jaanson, K. Kurm, Milda Küng, Rud. Kool, J. Kikas, M. Lewand, A. Rossmann, Hendrik Kurm, Johan Soomann, Joh. Sepp, Mihkel Saagim, Georg Tomson.

Mõisakülast: W. Lilienblatt, Mihkel Palu, Johannes Reinhaus, Arnold Reinhaus.

Jõhwist: Johannes Aun, Anette Bachwal. **Loodist:** August Allik. **Narwast:** O. Berg, Karl Kukk, E. Reisberg, L.

Tubi. **Irboskast:** Anton Enusk. **Paidest:** J. Greenbaum, K. Greenbaum, Aug. Mägi, M. Paulus, G. Sokmann, J. Tõnisson, A. Roosileht. **Laekwerest:** Oswald Grustam. **Laurast:** J. Pallo. **Killingi-Nõmmelt:** E. Grents. **Wiljandist:** Milly Lüdüg, E. Mägi, Asta Nurk. Anny Ormisson, Aleksander Pütsepp. **Aserist:** T. Weigel. **Rakwerest:** A. Hõbemägi. Fritz Kask. **Sindist:** Betty Kukk. **Türiilt:** Hans Wilmo. **Nõmmelt:** M. Heyde, B. Kask. **Haapsalust:** E. Kimberg. **Wändrast:** P. Kreuzer. **Narwa-Jõesuust:** A. Jürgenson. **Pilistwerest:** A. Kulu. **Paistust:** J. Rebane. **Raplust:** C. Kulbok, Joh. Reinok. **Kõblist:** A. Martinson. **Hallistest:** A. Kuusik. J. Lainas. **Koselt:** G. Lindwest. **Are:** A. Luster. **Lellest:** Lugeja nr. 244. **Alatskiwilt:** B. Pärnits, K. Wenter. **Baltikist:** Roosa Ross, A. Streimann, Alf. Weltmann. **Otepääst:** Koit Saar, Max Zastrow. **Põltsamaalt:** Tõnson. **Jõgewalt:** R. Terasmägi, J. Weskioja. **Elwast:** Joh. Teder.

Loosimisel wõitsid; 1) A. H. Tammsaare — Üle piiri — Anette Bachwal, Jõhwist. 2) Anna Haawa — muinaskangelased — Agnes Kütt, Tallinnast. Saar Tatari tän. 48. krt. 3; 3) M. Linnasaar — Lembitu sündimine — Joh. Reinok, Raplast.

„Romaani taitas.“

RAKWERES

muüwad ajakirja „Romaanid“ üksiknumbrid ning köidetud aastakäike ja wõtawad tellimisi wastu:

Raudtee raamatukaup. herra Widewik, jaamas
Herra Amberg'i nr. 6 pl. Tallinna maot.

„ P. Ostas'e kauplus „ „ „ „ nr. 34.

„ Priimaa'n'i nr. 6 pl. Pikk tän.

„Odamehe“ „ „ „ „ nr. 11.

Ajakirja „ROMAAN“

sennised 32 romaani.

1. Ameerika naiskelm. Miriam Michelson.
2. Ameerika nisuwäljalt. Knut Hamsun.
3. Ameeriklase kihlwedu. W. Harb.
4. Anna mulle oma laps. Lenore Pany.
5. Armastuse okastee. H. Courths-Mahler.
6. Haaremi wõre tagant. Bõrge Janssen.
7. India hauasammas. Thea von Harbou.
8. Raksindus. Fritz Flechtner.
9. Kollane surm. Karl Rosner.
10. Kui mina kuningas oleksin! JustinHunthlyMc.Carthy.
11. Kukkumine Maelstromi. Edgar Allan Poe.
12. Kuldne katk. Oevre Richter-Frich.
13. Kullikisa, Sven Elvestad.
14. Laane laul. H. Courts-Mahler.
15. Linn mere all. Max Pemberton.
16. Lutsiferi silm. Oevre Richter-Frich.
17. Mees, kes maakerast läbi kukkus. Carolyn Wells.
18. Mina ütlen ei! Henriette v. Meerheimb.
19. Must täht. Sven Elvestad.
20. Niss Ipsen Bombüllist. E. G. Seeliger.
21. Pime Geronimo ja tema wend. Artur Schnitzler.
22. Punasel kaldal. Anny Wothe.
23. Raudupi pörenaine. Rudolf Blaumann.
24. Russalka. Carl. A. Tavaststjerna.
25. Saare õpetaja. Wilhelm Lobsien.
26. Saladuslik külaline. Jules Verne.
27. Sinust küll ei lahu ma! H. Courths-Mahler.
28. Skudesnäsi tuletorn. K. H. Strobl.
29. Tähtedewaheline reisibüroo. Hellmuth Unger.
30. Wana kelm. Kálmán Mikszáth.
31. Wanne. Octave Feuillet.
32. Wäike-Hvammur. Einar Hjørleifsson.

Kokku 12 rahwuse kirjanikkudelt.

„ROMAAN“ pakub määratud lugemiswara, mis ilalgi ei wanane.